

Houd stand!

De publicaties die in de Artios-reeks verschijnen, willen dienstbaar zijn aan de toerusting vanuit de Bijbel.

In 2 Timotheüs 3:17 staat dat de Schriften ons gegeven zijn 'opdat de mens Gods artios zij, tot alle goed werk geartioseerd'. Artios betekent: compleet toegerust, en zodoende berekend op zijn taak.

De mens die God dient, mag dankzij de Schriften berekend zijn op zijn of haar taak in het leven, volledig toegerust tot alle goede werken.

Redactie:

ds. J.J. ten Brinke

ds. C.H. Hogendoorn

drs. P.J. Vergunst

Voor een overzicht van de verschenen deeltjes in Artios-bijbelstudies, zie pag.79.

Houd stand!

Bijbelstudies over de wapenrusting van God

Ds. J.J. ten Brinke

Een uitgave in samenwerking met de Gereformeerde
Bond in de Protestantse Kerk in Nederland

Houd stand!

Bijbelstudies over de wapenrusting van God
ds. J.J. ten Brinke

Bijbelteksten worden geciteerd uit de Herziene
Statenvertaling © 2010/2016, tenzij anders aangegeven

ISBN 978-90-8897-287-4

NUR 702

C-NUR 036

Boekverzorging: Buitenspel, Meppel

© 2021 UITGEVERIJ GROEN – HEERENVEEN

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij Groen is onderdeel van Royal Jongbloed te Heerenveen

www.royaljongbloed.com

Inhoud

Inleiding	7
1 Gewapend in de strijd	9
Efeze 6:11-13	
2 De gordel van de waarheid	19
Efeze 6:14a	
3 Het borstharnas van de gerechtigheid	28
Efeze 6:14b	
4 De geschoeide voeten	37
Efeze 6:15	
5 Het schild van het geloof	45
Efeze 6:16	
6 De helm van de zaligheid	54
Efeze 6:17a	
7 Het zwaard van de Geest	62
Efeze 6:17b	
8 Waken en bidden in de Geest	70
Efeze 6:18	

*Biddend dat zij mogen leven uit de belijdenis 'God is getrouw!',
draag ik dit boekje op aan onze kinderen:
Rebekka, Rachel, Juda, Matthan, Boaz en Rhodé.*

Inleiding

Het is een beproefde uitdrukking die tot op de dag van vandaag klinkt bij de openbare geloofsbelijdenis in de kerk: ‘Welkom in de strijd!’ De ervaring van hen die hun belijdenis ernstig nemen, is dat die strijd vanaf het eerste moment realiteit is in het leven.

In de Bijbel zelf worden we in verschillende bewoordingen en in diverse situaties opgeroepen tot de geestelijke strijd. Jezus sprak tot een voorbijganger, in antwoord op de vraag of er weinigen zijn die zalig worden: ‘Strijd om binnen te gaan door de nauwe poort’. (Luk. 13:24) De apostel Paulus laat een gericht appèl klinken tot zijn geestelijke zoon Timotheüs: ‘U echter, o mens die God toebehoort, (...) strijd de goede strijd van het geloof’. (1 Tim. 6:11-12) En ook zonder dat het woord ‘strijd’ klinkt, is de werkelijkheid daarvan onmiskenbaar aanwezig als in de tweede brief van Paulus aan Timotheüs geschreven staat: ‘U dan, mijn zoon, word gesterkt in de genade die in Christus Jezus is.’ En: ‘Houd in gedachten dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt’. (2 Tim. 2:1,8)

In deze bijbelstudies zal blijken hoezeer het thema van de geestelijke strijd heel de Schrift doortrekt. De strijd die in Genesis 3 begonnen is, komt pas bij de tweede komst van Christus definitief tot rust. Echter, en daarmee vertolk ik iets van de rode draad die door dit boekje heen loopt, de uitkomst van de

strijd is voor een christen niet onzeker. Die ligt immers vast in de opgestane Christus, Die gekruisigd was. Het is op Zijn kosten dat de christen de wapenrusting van God krijgt aangereikt. Niet om meters te te maken, maar om stand te houden. Vandaar de kernachtige titel van dit boekje: *Houd stand!* Het is de oproep van de opgestane Christus aan Zijn strijdende gelovigen hier op aarde, om niet in eigen kracht te strijden, maar om sterk te worden in de Heere, in de genade die in Christus Jezus is.

In de eerste bijbelstudie wordt iets gezegd over het verband waarbinnen de thematiek van de wapenrusting van God binnen de Efezebrief ter sprake komt. Het is niet de bedoeling om op deze plaats uitvoerig in te gaan op de structuur van de totale brief en evenmin is dit de plek om achtergrondinformatie te bieden over ontstaan en bedoeling van dit bijbelboek. Ik ga ervan uit dat de Efezebrief gefunctioneerd heeft als rondzendbrief, waarbij het voor de hand ligt dat de gemeente van Efeze een belangrijke plaats innam als het gaat om het adres van de brief. Paulus schreef de brief naar alle waarschijnlijkheid vanuit de gevangenis. Waar in het eerste deel van de brief (Ef. 1-3) de 'rijkdom' van de gemeente wordt bezongen, klinkt in het tweede deel (Ef. 4-6) haar 'roeping' door. Het geheel loopt uit op de perikoop over de wapenrusting van God. Vanuit de rijkdom van wat de gemeente in Christus ontvangen heeft, is ze geroepen stand te houden in de strijd van het geloof, biddend in de Geest.

Het is mijn gebed dat de Heilige Geest de lezer van dit boekje toerust met dat wat Christus heeft verdiend, opdat daarvanuit de verwachting van Christus' tweede komst wordt beoefend en versterkt. Jezus spreekt: 'Wat Ik tegen u zeg, zeg Ik tegen allen: wees waakzaam!' (Mark. 13:37)

1

Gewapend in de strijd

Efeze 6:10-13

Verder, mijn broeders, word gesterkt in de Heere en in de sterkte van Zijn macht. Bekleed u met de hele wapenrusting van God, opdat u stand kunt houden tegen de listige verleidingen van de duivel. Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldheersers van de duisternis van dit tijdperk, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten. Neem daarom de hele wapenrusting van God aan, opdat u weerstand kunt bieden op de dag van het kwaad, en na alles gedaan te hebben, stand kunt houden.

> Intro

De prijs voor vrijheid is voortdurende waakzaamheid. Als er één land is waar men weet hoe waar die stelling is, dan is het Israël. Wie in Israël rondreist, passeert met grote regelmaat controleposten met zwaarbewapende militairen. En wanneer de spanning groter wordt vanwege een dreigend conflict, neemt die militaire aanwezigheid alleen maar toe. Dan is men nóg waakzamer. Als dat geldt voor vrijheid en veiligheid in het hier en nu, hoeveel te meer voor de geestelijke strijd waarin de

christen betrokken is. De prijs voor het behouden van vrijheid in Christus is voortdurende waakzaamheid.

> Aanleiding

Het tekstgedeelte over de wapenrusting van God komt in de Efezebrief niet uit de lucht vallen. Niet voor niets begint vers 10 met het woordje ‘verder’. Dat woord heeft iets in zich van ‘ten slotte’ of ‘bij alles wat gezegd is, komt het nu hierop aan ...’ Wat is er dan allemaal gezegd?

In de eerste hoofdstukken (Ef. 1-3) onderwijst de apostel Paulus de gelovigen in het wonderlijke geheim van wat God met hen gedaan heeft. Samengevat: God heeft hen levend gemaakt met dezelfde kracht als waarmee Hij Christus uit de doden heeft opgewekt. Daarbij valt op hoezeer de apostel voortdurend voor de gemeente bidt, opdat zij weet wat haar in Christus geschonken is en opdat zij daaruit leven zal (vgl. Ef. 1:17-18; 3:14-21). Blijkbaar is het van het grootste belang om te ‘wéten’: gelovig weten Wie Christus is, maar ook gelovig weten wie je door genade mag zijn wanneer je door het geloof aan Hem verbonden bent. Een van de doelen van de duivel is onzeker maken; hij probeert onze ogen af te trekken van Wie Christus is en van wat Hij gedaan heeft.

In het tweede deel van de brief (Ef. 4-6) proef je echter dat de apostel in de gemeente iets ziet gebeuren wat hem zorgen baart. Er lijkt sprake te zijn van ingezonkenheid. De zonde kan er gemakkelijk mee door en er is nauwelijks besef van de geestelijke strijd. Paulus waarschuwt indringend om de duivel geen plaats te geven (Ef. 4:27). Hij roept op om elkaar ‘onderdanig [te zijn] in de vreze Gods’ (Ef. 5:21). Dat is de grondhouding die de christen past. Vanzelf gaat dat niet. Het druist in tegen ons zondige ik, tegen de praktijk in deze wereld en het is precies wat de duivel wil voorkomen. Daarom ‘geestelijke strijd’.

> Een appèllerende oproep

‘Mijn broeders’, zo spreekt Paulus zijn lezers aan. Het geeft aan hoezeer de apostel zich één weet met de geadresseerden als het gaat om de strijd die gaande is. Paulus weet zich met alle gelovigen in die worsteling betrokken. Hij staat er niet boven en hij stelt zichzelf evenmin aan de zijlijn op. De leden van het geestelijke huisgezin van God zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden, ook in de geestelijke strijd.

Het is opvallend hoe de kernoproep is verwoord. ‘Word gesterkt’, zo klinkt het. Het is een bevel en het roept om gehoorzaamheid. Niet dat het vanuit een ivoren toren komt. Immers, de hemelse Generaal, in Wiens Naam de apostel Paulus spreekt, is Zelf aan de geweldige kracht van satan en zonde doodgegaan. Hij kent de overmacht van satan en zonde als geen ander. Maar Hij is niet in de dood gebleven. Hij is door de dood heengegaan en Hij is opgestaan aan de andere kant van de dood. Zo roept Hij via Paulus Zijn gemeente toe: ‘Word gesterkt.’

Een merkwaardige oproep. Het is een appèl, maar het staat in de passieve vorm. Het moet dus aan je gebeuren. Een voorbeeld kan duidelijk maken hoe vreemd dat eigenlijk is. Stel je voor dat je naam op een kieslijst staat en dat iemand tegen je zegt: ‘Word gekozen!’ Dat is vreemd; immers, daar kun je zelf nauwelijks iets aan doen. Gekozen worden, dat overkomt je.

Toch staat het er zoals het er staat. Een passieve vorm: ‘Word gesterkt.’ De kracht om te strijden komt dus niet van ons, maar van God (vgl. Zach. 4:6). Echter: de volle verantwoordelijkheid om je te laten sterken, ligt wel degelijk bij ons. ‘Laat u sterken!’, zo zou de vertaling kunnen zijn. Wie de oproep naast zich neerlegt, is bij de Heilige Geest aan het verkeerde adres. Het luistert nauw. Het is als bij een brug waar je aan twee kanten door de leuning kunt schieten. De ene kant is dat je zegt dat wij niets hoeven te doen, omdat je toch al behouden bent door de Heere Jezus en omdat Hij toch wel Zijn werk zal voleindigen. De

andere kant is dat je zegt dat Jezus Zijn aandeel heeft gedaan en dat het nu afhangt van jouw strijd of je uiteindelijk zult overwinnen. 'Laat u sterken!'

> In de Heere ...

Toch is daarmee nog niet alles gezegd. Er staat bij: 'In de Heere.' Het doet denken aan andere uitdrukkingen uit de brieven van de apostel Paulus. Hij schrijft over 'gesterkt worden in het geloof' (Rom. 4:20) en over 'gesterkt worden in de genade die in Christus Jezus is' (2 Tim. 2:1).

De naam Heere is in het Grieks de naam *Kurios*. In het Nieuwe Testament wordt daar bijna altijd de Heere Jezus mee bedoeld: opgestaan, ten hemel gevaren en zittend aan Gods rechterhand. Hij heeft gezegd tot Zijn discipelen: 'Blijf in Mij, en Ik in u (...) want zonder Mij kunt u niets doen' (Joh. 15:4-5). Het woordje 'in' heeft de betekenis van 'je stellen onder de invloedssfeer van', 'je onderwerpen aan', 'je laten stempelen door'. Door wie? Door de Heere!

Twee dingen betekent dat: allereerst dat je weet bij Wie je hoort en van Wie je bent; dat je leert leven bij de heerlijke beloften van het Evangelie, die in Christus Jezus 'ja en amen' zijn (2 Kor. 1:20); bij de zekerheid van Wie Christus is en ook van Wie je in Christus door genade mag zijn, zoals beschreven in het eerste deel van de Efezebrief. Maar het betekent óók (en dat is het tweede) dat je je van harte stelt onder de bevelen van *Kurios* Jezus en dat je gehoor verlangt te geven aan de talloze vermaningen die klinken in het tweede deel van de Efezebrief. De Duitse theoloog Bonhoeffer schreef: 'De gelovige gehoorzaamt, en de gehoorzame gelooft.'

> Een bevrijdende oproep

Hoezeer het ook een oproep is, de vervulling van datgene waartoe opgeroepen wordt, komt helemaal bij God vandaan. Dat benadrukt het vervolg van vers 10: 'In de sterkte van Zijn macht.'

Het woord 'macht' wijst vanuit het Griekse grondwoord op de kracht die God heeft in Zichzelf. Gods oneindige kracht, die heilig is. Heilig omdat het bij God hoort en van God is. Totaal anders dan alles wat bij ons kracht of macht heet. De macht van de Heere Jezus is zo groot en zo oneindig, Hij heeft alle macht, in hemel en op aarde (Matth. 28:18).

Het woord 'sterkte' wijst vanuit de grondtekst op datgene wat wij van Gods macht te zien krijgen. Wat God heeft getoond. Je kunt denken aan Gods scheppende macht, aan de wonderlijke uitredingen die het volk Israël heeft meegemaakt, maar vanuit het verband van de Efezebrief gaat het vooral over de opstanding van Christus uit de doden (Ef. 1:20). En daarmee verbonden: de opwekking van 'dode zondaren' tot een leven met Christus (Ef. 1:19, vgl. ook Ef. 2:1-5). Het is de kracht van Hem, Die Christus uit de doden heeft opgewekt en Die in het hart van een kind van God de doodsheid heeft opgeheven, waardoor een christen sterk is in de strijd van het geloof.

Het geheel tekent iets van de wonderlijke paradox die het christenleven kenmerkt. De oproep aan het begin van de perikoop over Gods wapenrusting is geen aansporing om de mouwen op te stropen, maar een opwekking om eigen zwakte te erkennen en om de sterkte in een Ander te zoeken. Eigen krachten te verachten, wordt op Jezus' school geleerd. 'Wanneer ik zwak ben, dan ben ik machtig'. (2 Kor. 12:10; vgl. ook Ef. 5:21, Luk. 1:51-52, Filipp. 4:11-13)

> Góds wapens

Op diverse plaatsen in de brieven van Paulus komt de beeldspraak van de wapens naar voren. Te denken valt aan Romeinen

13:12, een tekst die staat in het kader van de oproep om je naaste lief te hebben: 'De nacht is ver gevorderd en de dag is nabijgekomen. Laten wij dus de werken van de duisternis afleggen en de wapens van het licht aandoen.' Een andere tekst is 2 Korinthe 6:4-7, waar het gaat over verdrukkingen in het leven: 'In alles bewijzen wij onszelf als dienaars van God, (...) in het woord van de waarheid, in de kracht van God, door de wapens van de gerechtigheid aan de rechter- en aan de linkerzijde.' Ook enkele hoofdstukken verder, als het gaat over de prediking, komen de wapens aan de orde: 'De wapens van onze strijd zijn immers niet vleselijk, maar krachtig door God, tot afbraak van bolwerken.' (2 Kor. 10:4)

Het gaat in Efeze 6 over wapens 'van God'. Het is niet onze wapenrusting, maar die van Hem. De wapens die de christen nodig heeft, worden aangereikt vanuit de hemel. Wanneer je in één keer wilt zeggen wat die wapens van God zijn, dan moet je zeggen: de hele wapenrusting van God bestaat uit de volheid van Gods beloften. Met die wapens, die in de heilige doop al zijn toegezegd, moet de christen zich 'bekleden'. In de grondtekst staat een werkwoordsvorm die je zou kunnen vertalen met: 'Zorg dat je bekleed bént ...' Bij voorbaat dus. Niet pas als de strijd ontbrandt, maar voordat je de strijd ingaat.

'Bekleed u', zo lezen we. En even later: 'Neem aan ...' (vs. 13). In de grondtekst staat een meervoud, waarmee duidelijk wordt dat niet het individu, maar de gemeente van Christus wordt aangesproken. De strijd die gevoerd wordt is een strijd waarin de ene christen schouder aan schouder met de ander mag en moet staan. Neem de beloftewoorden van de Heere biddend in je handen en houd die vast; druk die aan je hart; houd die aan de Heere voor, en ook aan elkaar. Alleen zo ben je gewapend.

> De tegenstander

Gewapend tegen wie? Vers 11 en 12 wijzen op duistere, bovenmenselijke machten. ‘Listige verleidingen van de duivel’, zo heet het. In het Grieks staat het woord *methodeia*. Het gaat om listige ‘methoden’ van de duivel. Hij weet precies waar hij je mee moet vangen. De een met dit en de ander met dat. Een jongere met de gedachte dat je eerst iets van je leven maken moet, voordat je met hart en ziel het Koninkrijk van God gaat zoeken; een veertiger met druk zijn en alles onder controle willen houden; een oudere met de gedachte dat het leven nauwelijks zin meer heeft of dat vroeger alles beter was.

De ‘duivel’, zo wordt de tegenstander genoemd: *diabolos*. Dat is degene die alles door elkaar gooit. Degene die verwarring sticht, zodat je door alle stemmen heen de enige stem van de goede Herder niet of nauwelijks meer hoort. Vervolgens spreekt vers 12 over ‘overheden’, ‘machten’, ‘wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk’, ‘geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten’. Het woord ‘overheden’ in combinatie met ‘machten’ kan wijzen op structuren en (wetenschappelijke) theorieën die verlamdend werken en waarbij in onze samenleving de werkelijkheid van God tussen haakjes wordt gezet. De uitdrukking ‘wereldbeheersers van de duisternis’ wijst erop hoezeer alles in deze wereld sinds de zondeval is onderworpen aan de macht van duivel, zonde en dood. En dat zal zo blijven tot de dag van de grote afrekening. ‘Dit tijdperk’, dat is de tijd tot de wederkomst van Christus. Tot die tijd is de wereld waarin wij leven niet neutraal. De Bijbel tekent ons de wereld buiten Christus als ‘bezet gebied’.

Eén ding is wel duidelijk: wij hebben de strijd niet tegen ‘vles en bloed’, maar wij hebben te maken met een geestelijke strijd, waarin ieder die door het geloof op Jezus leert zien, betrokken raakt (vgl. Jak. 4:7; 1 Petr. 5:8-9; Openb. 12:17).

> Standhouden

De krachtige oproepen in vers 10 tot en met 13 ('word gesterkt', 'bekleed u', 'neem aan') hebben ten doel dat je 'stand kunt houden'. Die uitdrukking (of een equivalent daarvan) komt in de verzen 11 tot en met 13 drie keer terug (incl. het 'weerstand bieden' van vers 13), om in vers 14 in een krachtig appèl ('Houd dan stand ...') het vervolg van deze perikoop in te leiden.

Standhouden ('Staan!') vraagt om paraatheid (vgl. 1 Thess. 5:4-10). En paraat staan gaat niet vanzelf. Daarvoor is het nodig de listen van de duivel te onderkennen. 'Zijn gedachten zijn ons niet onbekend', zo lezen we in 2 Korinthe 2:11. Juist 'op de dag van het kwaad' (Ef. 6:13) is het nodig alert te zijn. En wanneer is dat? Dat is élk moment van mijn leven waarop de duivel zijn aanvallen uitvoert. En dat doet hij onophoudelijk in de tijd waarin wij leven. In hoofdstuk 5:16 lezen we: 'Omdat de dagen vol kwaad zijn.'

Standhouden is iets anders dan de overwinning behalen. Wij hoeven zelf geen meters te maken. Dat zal blijken, ook in het vervolg. De overwinning is behaald door een Ander. Wie dat mag zien, hoeft niet als een bevend rietje door het leven te gaan, uit angst voor de machten van het kwaad. Die mag weten door hoge handen, ja, door doorboorde én biddende handen van Christus te zijn gedekt.

> Gespreksvragen

- 1 Wat versta jij onder 'geestelijke strijd'?
- 2 Stelling: 'De weg naar de hemel is geen glijbaan, maar een renbaan.' Ben je het daarmee eens? Waarom wel/niet? Kun je voorbeelden noemen uit de Bijbel die jouw antwoord ondersteunen?
- 3 De Heidelbergse Catechismus beschrijft in vraag en antwoord 127 drie 'doodsvijanden' van de christen, 'die niet

ophouden ons aan te vechten': de duivel, de wereld en ons eigen vlees.

a Op welke manier herken je deze drie in je eigen leven?

b Bij welke woorden uit het catechismusantwoord zet jij een uitroepteken? Waarom?

- 4** Lees 2 Korinthe 12:7-10. Zwak en toch sterk. Het is een paradox die het christenleven kenmerkt. Waarom zou dat zo zijn? Kun je voorbeelden uit de Bijbel bedenken waar je dat terugziet?
- 5** Welke betekenis hebben de woorden 'in de Heere' in Efeze 6:10 voor jou?
- 6** Paulus schrijft in 2 Korinthe 2:11 dat de gedachten van de duivel ons niet onbekend zijn. Efeze 6:11 spreekt over 'listige methoden'. Welke 'methoden' van de duivel zie jij in onze dagen? Welke herken je in je eigen leven?
- 7** 'De prijs voor vrijheid is voortdurende waakzaamheid.' Bespreek met elkaar wat deze stelling jou te zeggen heeft als het gaat om het leven als christen.

> Uit de belijdenis

Vraag en antwoord 127 uit de Heidelbergse Catechismus

Vraag 127: Wat is de zesde bede?

Antwoord: En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Dat wil zeggen: omdat wij uit onszelf zo zwak zijn, dat wij geen ogenblik staande zouden kunnen blijven, en omdat bovendien onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten, wil ons toch door de kracht van Uw Heilige Geest overeind houden en sterken, opdat wij in deze geestelijke strijd niet bezwijken, maar altijd krachtig weerstand bieden, totdat wij uiteindelijk volkomen de overhand krijgen.

> Leessuggestie

Efeze 1:15-23

Efeze 6:10-18

> Liedsuggestie

Psalm 35:1

Psalm 57:1,2

Psalm 91:1,5

Weerklank 445

2

De gordel van de waarheid

Efeze 6:14a

Houd dan stand, uw middel omgord met de waarheid ...

> Intro

Om de beeldtaal van de geestelijke wapenrusting te begrijpen, moet je je enigszins verdiepen in de Romeinse soldaat uit Paulus' dagen. Paulus zelf kende de Romeinse soldaten van dichtbij; meer dan hem lief was ... Mogelijk schrijft hij ook de Efezebrief vanuit een donkere kerker in Rome.

> De Heere Jezus aandoen

Een Romeinse soldaat had het zo slecht nog niet. Althans, als het ging over zijn salaris. Hij verdiende goed. Dat moest ook wel, want hij was zelf verantwoordelijk voor zijn wapenrusting. Iedereen begrijpt dat het een groot risico zou betekenen wanneer een militair met een kapotte of onvolledige wapenrusting op pad zou gaan. Het zou hem zijn leven kunnen kosten.

Juist op dit punt is het nodig een nadrukkelijk verschil op te merken met de geestelijke wapenrusting van de christen. Op geen enkele manier heeft de christen daar zelf voor te zorgen of voor te betalen. De wapenrusting die de christen in de strijd van

het geloof moet hanteren, ontvangt hij vanuit de hemel. De kosten daarvoor zijn gedekt met het bloed van de Zoon van God. Juist daarom heet het ook 'de wapenrusting van God'. De wapens ontvang je, maar nooit buiten de Heere Jezus om.

Het is zinvol hierbij te verwijzen naar Romeinen 13:14. Daar klinkt hetzelfde woord 'bekleden' als wat in Efeze 6:11 wordt gebruikt. De 'kleding' is in de tekst uit de Romeinenbrief echter een Persoon: 'Bekleed u met de Heere Jezus Christus.' Deze oproep wordt gegeven in het kader van de heiliging van het christenleven. 'De nacht is ver gevorderd en de dag is nabijgekomen. Laten wij dus de werken van de duisternis afleggen en de wapens van het licht aandoen'. (Rom. 13:12) Let wel, 'wapens van het licht' staan tegenover 'werken van de duisternis', waarbij die laatste worden geduid met onder meer ruzie en afgunst. Daartegenover staat hét wapen van het licht, namelijk: de Heere Jezus Christus Zelf. Je kunt het 'je bekleden met de Heere Jezus Christus' je niet concreet genoeg voorstellen: over alles van je ziel en lichaam heen. Om het maar zo te zeggen: over je hoofd (dus over je denken), over je ogen (over wat je ziet), over je mond (over wat je zegt), over je handen en voeten (over wat je doet en over waar je gaat). De Heere Jezus is voor ons 'wijsheid van God en gerechtigheid, heiliging en verlossing' geworden (1 Kor. 1:30). Wie zich met Hem bekleden mag, hoeft voor zichzelf niet meer te vechten. Die mag het overgeven aan Hem, Die de strijd alléén gestreden heeft.

Wie zich bekleedt met de Heere Jezus, is in alle opzichten bewapend. De wapens vanuit het vervolg van Efeze 6 worden ons aangereikt vanuit de verdienste van Christus. De door Hem betaalde en beschikbaar gestelde wapenrusting is onderdeel van de 'zegeningen' die de gelovigen 'in Christus' ontvangen (vgl. Ef. 1:3). Mij bekleden met de Heere Jezus Christus betekent dat ik mij dag aan dag onderdompel in het Woord en dat ik door het geloof mag weten wie ik (door genade) in Christus ben. Wanneer ik weet dat mijn identiteit in Christus vastligt, sta ik

gezekerd in de geestelijke strijd. Wanneer ik niet bekleed ben met de Heere Jezus Christus, kan ik op geen enkele manier uit de voeten met de wapens uit Efeze 6.

> **Houd stand!**

In de vorige bijbelstudie is al gewezen op de betekenis van het 'standhouden'. Op deze plaats benadrukken we dat opnieuw. Het staat er immers voor de vierde keer (vgl. vs. 11 en twee keer vs. 13). Deze keer echter in de gebiedende wijs. Let erop dat er niet staat: 'Zorg dat je overwint!' Of: 'Zorg dat je verder komt!' Er staat: 'Houd stand!' Standhouden betekent dat je blijft bij datgene wat je vanuit doorboorde handen wordt aangereikt. Het gaat om een leven bij datgene wat ons vanuit de hemel wordt geschonken, om Christus' wil; datgene wat vanuit het Woord wordt aangereikt en in de heilige doop wordt toegezegd. Wie de Heere Jezus door het geloof ontvangt, laat zich bekleden met Hem. Het is de Heilige Geest, Die ons schenkt wat wij in Christus hebben, namelijk de afwassing van onze zonde en de dagelijkse vernieuwing van ons leven (zie het doopformulier).

> **Omgorde kleding: paraat staan en beschikbaar zijn**

Het eerste wapen dat wordt aangereikt, is de gordel van de waarheid. Als dit wapen niet goed zit of als het hiermee fout gaat, is het gevaar levensgroot dat je struikelt. Bij de gordel is te denken aan een riem die gebruikt wordt om de kleding vast te maken en waar nodig op te trekken. Het gaat dus niet om een aanvalswapen, maar om iets wat je nodig hebt om de verdediging op orde te hebben.

Denkend aan de Romeinse soldaat, kan ieder zich voorstellen hoe hij in een rustige situatie de gordel losmaakt om gemakkelijk te kunnen zitten of liggen. Als hij zich echter snel moet

voortbewegen, maakt hij gebruik van een gordel om de langere en wat loshangende kleding op te schorten. Stel je voor dat zo'n soldaat geen gebruik maakt van de gordel en struikelt over zijn eigen kleren. Dan is de strijd bij voorbaat verloren. Juist daarom wordt dit wapen als eerste genoemd. De omgordde kleding is een voorwaarde om ook de andere wapens te kunnen hanteren.

Het beeld van de opgeschorte kleding komt vaker voor in de Bijbel. En dan vooral als iets waarin tot uiting komt dat je paraat moet staan, bereid om je taak te volbrengen. Te denken is aan de Israëlieten toen zij het Pascha hielden in Egypte, vlak voor de uittocht. 'Zo moet u het eten: uw middel omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand'. (Ex. 12:11) Ze moesten klaar zijn voor vertrek. Een vergelijkbare betekenis proef je als de Heere Jezus het heeft over de wederkomst en als Hij oproept tot waakzaamheid: 'Laten uw lendenen omgord zijn en de lampen brandend' (Luk. 12:35). Je kleding opgebonden, zodat je klaar bent voor vertrek en niet gehinderd wordt als je onverwachts moet handelen. De toevoeging in Lukas 12 is veelzeggend: 'De lampen brandend.' Jezus roept ertoe op te zorgen voor olie. Het is een beeld van het werk van de Heilige Geest, Die in de gelovigen woont en hen leidt (vgl. Matth. 25:1-13).

Een ander accent is merkbaar als Jeremia geroepen wordt om te profeteren. De HEERE zegt tegen hem: 'U dan, omgord uw middel, sta op en spreek tot hen alles wat Ík u gebieden zal' (Jer. 1:17). Juist de impopulaire boodschap die Jeremia brengen moet, vraagt van hem gewilligheid en onvoorwaardelijke beschikbaarheid om zijn taak in dienst van de HEERE op zich te nemen.

De werkwoordsvorm die gebruikt wordt in Efeze 6:14a zou vertaald kunnen worden met: 'Jezelf stéeds omgordend met.' Het is dus een aanhoudende bezigheid. Het standhouden, waartoe vers 14a oproept, krijgt zijn toespitsing in het voortdurend bezig zijn met jezelf omgorden. En dan wordt bedoeld: het steeds opnieuw 'straktrekken' van de riem om je middel. De

riem moet er bij voorbaat zijn. Maar wat is het nodig dat de zaak steeds weer rechtgetrokken wordt. En waarmee moet je jezelf dan omgorden? Paulus zegt: met 'de waarheid'. Die waarheid behelst twee aspecten: enerzijds de inhoud van het Evangelie (je moet de waarheid *kennen*), anderzijds gaat het om de waarachtigheid van ons christelijke leven (je moet de waarheid *leven*).

> De (W)/(w)aarheid kennen

Ook Petrus gebruikt in zijn brieven het beeld van 'omgorde kleding'. Opvallend is dat hij daarbij spreekt over het verstand. 'Omgord daarom de lendenen van uw verstand, wees nuchter en hoop volkomen op de genade'. (1 Petr. 1:13) Dat sluit aan bij de toespitsing die dit wapen krijgt in de Efezebrief, namelijk het kennen van de waarheid. Al is het bijbelse 'kennen' veel meer dan een zaak van je verstand alleen, het gaat zeker niet buiten je verstand om. Wat met 'kennen van de waarheid' bedoeld wordt, blijkt vanuit het geheel van de Efezebrief. Te denken is aan Efeze 1:13, waar het gaat over 'het woord van de waarheid, namelijk het Evangelie van uw zaligheid'. Het betreft de inhoud van het Evangelie, zoals dat in de beloften van God tot ons komt. Ook in hoofdstuk 4:15 komt dat terug, waar we lezen dat wij toegroeien naar Christus toe, 'door ons in liefde aan de waarheid te houden'. Die waarheid is 'de waarheid van het Woord', of 'de waarheid van het Evangelie'. In hoofdstuk 4:20-21 gaat het over het gehoord hebben naar Christus en door Hem onderwezen zijn, 'zoals de waarheid in Jezus is'. De waarheid in Jezus is niets anders dan de vastheid van het Evangelie, de boodschap van de gekruisigde en de opgestane Christus, Die Zelf gezegd heeft: 'Ik ben (...) de Waarheid.' (Joh. 14:6)

In de tijd van het Nieuwe Testament waren er (filosofische) stromingen die meenden dat je de waarheid op het spoor moest komen door het ontdekken van geheimenissen. Juist daartegenover gebruikt Paulus een woord voor 'waarheid' dat letterlijk

zoiets betekent als ‘wat onthuld is’, ‘wat niet meer verborgen is’. Het gaat juist om het geheimenis dat God bekendgemaakt heeft (Ef. 3:3), namelijk: het Evangelie. Gods waarheid staat tegenover alle leugenachtigheid die hoort bij het rijk van de satan. Het ligt heel dicht bij Gods trouw. Gods waarheid behelst de daden waarin Gods trouw gebleken is. ‘Als wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw. Hij kan Zichzelf niet verloochenen.’ (2 Tim. 2:13) De Schotse prediker R.M. McCheyne heeft erover gedicht:

*Nu ken ik die waarheid, zo diep als gewis,
dat Christus alleen mijn gerechtigheid is.*

Juist omdat die zekerheid wordt aangevochten in het leven van de gelovige, wordt ons dit onderdeel van de wapenrusting van God aangereikt. Het is nodig de waarheid van het Evangelie en de trouw van de HEERE te (leren) kennen. De christen heeft zich daarmee te ‘omgorden’. Hij mag de beloften van God gebruiken als een riem om de zaken op hun plek te houden. Zo wil de Heilige Geest dit wapen laten functioneren. Jezus sprak: ‘Als u in Mijn woord blijft, bent u werkelijk Mijn discipelen; en u zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u vrijmaken’ (Joh. 8:31-32; vgl. vs. 36).

Naast het gelovig kennen van de bevrijdende boodschap van Gods Evangelie heeft het kennen van de waarheid ook betrekking op alles wat God ons heeft bekendgemaakt. Te denken valt aan de helderheid van Zijn geboden, bij alles wat er binnen en buiten de kerk tegenop komt. Alleen wie ‘omgord is met de waarheid’, zal staande blijven bij ethische vraagstukken in een steeds veranderende tijd. Denk echter ook aan dingen die gebeuren in het persoonlijke leven. Wie niet weet hoe de Bijbel spreekt over het lijden in het leven van Gods kinderen, of over beproevingen in het geloof, die zal gemakkelijk van slag raken omdat hij verkeerde conclusies trekt uit wat zich in de omstandigheden van het leven voordoet. Juist dan is het nodig om niet

de omstandigheden bepalend te laten zijn, maar datgene wat vanuit 'de waarheid van God' aan ons is geopenbaard. De christen heeft te waken voor elke vorm van versimpeling en oppervlakkigheid als het gaat om de kennis van het Woord. Hij moet geworteld zijn in de Schriften. Juist met het oog op het omgord zijn met de waarheid klinkt de dringende oproep in de tweede Petrusbrief: 'Beijver u des te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken, want als u dat doet, zult u nooit meer struikelen' (2 Petr. 1:10).

> De (W)/(w)aarheid léven

Omgord zijn met de waarheid heeft ook alles te maken met waarachtigheid van het christelijke leven. 'O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk!' Een soldaat in het leger van Koning Jezus dient ook zelf wáár te zijn: betrouwbaar, integer, oprecht en waarachtig. Vanuit het Grieks lijkt dat zelfs de nadruk te krijgen, omdat er het voorzetsel 'in' wordt gebruikt: 'Uw middel omgord ín waarheid.' Het wijst op een leven dat doordrenkt is van oprechtheid. God vindt vreugde in waarheid in het binnenste (Ps. 51:8); Hij haat onwaarachtigheid (vgl. Ef. 4:25-32). Geen dubbelhartigheid, maar waarachtige openheid naar de HEERE toe. Niets is meer bevrijdend dan zó te leven. De psalmdichter brengt het onder woorden: 'Ik ga mijn weg in mijn oprechtheid. Op de HEERE vertrouw ik, ik zal niet wankelen' (Ps. 26:1b). Hoe kan een christen ooit de geestelijke strijd strijden, als hij niet integer en niet betrouwbaar is? Dan speelt hij immers de duivel in de kaart. Omgord zijn met waarachtigheid is allesbepalend. Johannes schrijft om die reden: 'Ik heb geen grotere blijdschap dan hierover dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen' (3 Joh. 1:4; vgl. ook Ps. 86:11).

De waarheid 'leven' is geen eigen prestatie. De gordel van de waarheid wordt ons aangereikt door Hem 'Die bij machte is u

voor struikelen te bewaren' (Jud. 1:24). Jezus Zelf bidt: 'Heiligen door Uw waarheid; Uw woord is de waarheid' (Joh. 17:17).

> Gespreksvragen

- 1 Er klinkt een oproep tot 'standhouden', niet tot 'overwinnen' of tot 'meters maken'. Wat heeft dat ons te zeggen?
- 2 'Je bekleden met de Heere Jezus.' Lees Romeinen 13:12-14.
  - a Probeer zo duidelijk mogelijk te omschrijven wat de oproep van vers 13a betekent.
  - b Waarom is 'bekleed zijn met de Heere Jezus' een voorwaarde voor het ontvangen en hanteren van de verschillende onderdelen van de geestelijke wapenuitrusting? (Vgl. hierbij ook het eerste deel van antwoord 32 van de Heidelbergse Catechismus.)
- 3 De symboliek van 'omgorde kleding' heeft alles te maken met paraat staan (vgl. Ex. 12:11 en Luk. 12:35).
  - a Wat betekent 'paraat staan' in de geestelijke strijd?
  - b De symboliek van 'omgorde kleding' heeft ook alles te maken met gewilligheid en beschikbaarheid (vgl. Jer. 1:17). Wat betekent 'beschikbaarheid' in de geestelijke strijd?
- 4 Wat wordt bedoeld met 'de waarheid kennen'? Ken jij de waarheid? Hoe kun je jezelf en elkaar oefenen in het (leren) kennen van de waarheid?
- 5 Wat wordt bedoeld met 'de waarheid leven'? Leef jij de waarheid? Lees Psalm 26. Wat doet dat dan met je? Kun je deze psalm van harte meezingen? (Vgl. hierbij ook het middelste gedeelte van antwoord 32 van de Heidelbergse Catechismus.)
- 6 Als het met dit eerste wapen (de gordel van de waarheid) niet goed zit, is het gevaar groot dat je struikelt in de geestelijke strijd. Waarom? Kun je voorbeelden noemen?
- 7 Welke troost put je uit het gebed van Christus in Johannes 17:17?

> **Uit de belijdenis**

Vraag en antwoord 32 uit de Heidelbergse Catechismus

Vraag 32: Waarom wordt u een christen genoemd?

Antwoord: Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus ben en daardoor deel heb aan Zijn zalving; opdat ik Zijn Naam belijd, mijzelf als een levend dankoffer aan Hem overgeef, met een vrij en goed geweten in dit leven tegen de zonde en de duivel strijd en hierna in eeuwigheid met Hem over alle schepselen zal heersen.

> **Leessuggesties**

Efeze 4:17-32

Efeze 6:10-14

> **Liedsuggesties**

Psalm 26:1,2,3,11

Psalm 86:6

Weerklank 228

3

Het borstharnas van de gerechtigheid

Efeze 6:14b

Houd dan stand, (...) bekleed met het borstharnas van de gerechtigheid.

> Intro

Een stevige opleiding heb je nodig voor een taak in het leger. En daarbij: het leven van een militair betekent blijvend trainen. Zelfs als je jarenlang niet op uitzending gaat, moet je wel voortdurend 'op oefening'. Immers, op de momenten dat het er écht toe doet, moet je klaar zijn voor de strijd.

Voor een soldaat van Koning Jezus is alleen maar oefenen nooit aan de orde. Wie dienstdoet in het leger van Koning Jezus heeft altijd te maken met oorlog. Adempauzes kent de vorst der duisternis niet. Maar wat wél zo is – en dan gaat de vergelijking met een soldaat uit het Nederlandse leger wel op – is dat je blijvend mag en moet léren. Levenslang leerling, dat is het adagium in de geestelijke strijd.

> Davids harnas

Het tweede dat in Efeze 6:10-18 wordt aangereikt, kun je nauwelijks een wapen noemen. Het is veel meer een beschermend kle-

dingstuk. In de hele wapenrusting wordt slechts één echt wapen genoemd (het zwaard van de Geest), en zelfs bij dat wapen is het nog maar de vraag of het over een aanvalswapen gaat. De overige onderdelen dienen ter bescherming, of ter verdediging.

Belangrijke voorvraag bij het borstharnas is of het uitmaakt wélk harnas je hebt in de geestelijke strijd. Om het antwoord op die vraag te illustreren, is het helpend om de geschiedenis van David en Saul voor het voetlicht te brengen (1 Sam. 17). Niemand durft de strijd met Goliath aan te gaan, totdat David zichzelf aanbiedt. Uiteindelijk stemt koning Saul toe. 'Vervolgens kleepte Saul David met zijn eigen kleren, zette een bronzen helm op zijn hoofd en deed hem een harnas aan.' (vs. 38) Ongetwijfeld was de wapenuitrusting van Saul het beste van het beste. En Saul was geen kleine jongen, dus het moet op-en-top bescherming hebben geboden. Echter, als David enkele stappen probeert te zetten, lukt dat niet. Met dit harnas aan valt niet te vechten. David doet het allemaal weer uit. Even later horen we hem tegen Goliath zeggen: 'U komt naar mij toe met een zwaard, met een speer en met een werpspies; maar ik kom naar u toe in de Naam van de HEERE van de legermachten' (vs. 45). En daarna: 'Deze hele gemeente zal weten dat de HEERE niet door zwaard of door speer verlost, want de strijd is van de HEERE' (vs. 47).

De strijd is van de HEERE! David kan het niet doen met de wapens van Saul. Hij moet het doen met dat wat vanuit de hemel komt. Want 'de strijd is van de HEERE'. Welke bewapening je in de strijd van het geloof draagt, maakt wel degelijk alles uit. Met het harnas van Saul kon David het niet doen. Hij mocht en moest gaan 'in de Naam van de HEERE'. In de geestelijke strijd zullen wij het moeten doen met 'het borstharnas van de gerechtigheid'. Elk ander harnas schiet tekort.

> Het borstharnas biedt bescherming

Het Griekse woord voor borstharnas is 'thorax'. In de medische wereld kennen wij dat woord van een thoraxfoto of van de afdeling thoraxchirurgie, waarbij het gaat om iets met je hart of met je longen. Het beschermt dus je bovenlichaam. In de tijd van de apostel Paulus was een Romeins type harnas in gebruik dat bestond uit stroken staal die met bronzen gespen aan elkaar waren bevestigd. Vanaf de nek en de schouders reikte het naar beneden, tot aan de heupen. Je zou zo'n borstharnas kunnen vergelijken met een kogelvrij vest. Wie nadenkt over de functie daarvan, voelt aan dat het om iets anders gaat dan scheenbeschermers. Immers, een beenwond is te genezen, maar een kogel in je borst kan dodelijk zijn. Het borstharnas is in de geestelijke wapenrusting nodig om je te beschermen tegen de dodelijke aanvallen van de boze. Achter het borstharnas zitten de vitale organen van het lichaam. In de Bijbel worden daarmee vooral het hart en de nieren bedoeld. Ze staan symbool voor de gedachten, emoties en diepste motieven van de mens. Het gaat dus niet om je uiterlijke daden, maar om wat er veel dieper van binnen leeft: je denken, je voelen, je diepste innerlijk. Vooral die aspecten van ons mens-zijn hebben bescherming nodig. Want als ons diepste innerlijk, ons denken of ons gevoelsleven doorboord wordt door de pijlen van satan, dan raak je compleet van slag. Er moet iets zijn waardoor ons diepste innerlijk beschermd is. De Heere reikt ons daarvoor het borstharnas aan.

> Geen rugdekking

Het borstharnas is beschermend voor de voorkant van je lichaam. De rug blijft onbeschermd. Dat betekent ten aanzien van de geestelijke strijd dat een soldaat van Koning op geen enkel moment de benen kan of mag nemen. Wie wegrent voor de strijd is uiterst kwetsbaar, want je rug is niet beschermd. Juist daarom roept het Woord ons op tal van momenten op tot

voortdurende waakzaamheid. Waken bij het Woord en in de gebeden, om zo de goede strijd van het geloof te strijden. De consequentie van niet strijden of weglopen voor de strijd, is verliezen.

Op dit punt is het goed om te wijzen op de manier waarop de werkwoordsvormen in het Grieks worden gebruikt. Ook bij het borstharnas gaat het om ‘bekleed zijn’, niet pas op het moment dat de strijd losbarst, maar bij voorbaat. Je zou kunnen vertalen: ‘Terwijl u bekleed bent met ...’ Met dit borstharnas word je bekleed en ben je beschermd vanaf het eerste moment dat je tot geloof in de Heere Jezus komt. Daarom is het zo noodzakelijk om te weten wat dat borstharnas is. Opdat je er troost uit ontvangt en er heel bewust achter schuilen kunt. Wie dit borstharnas niet heeft kan vechten wat hij wil, maar hij is niet bestand tegen de aanvallen van de boze. Maar dan ben je dus óók niet gered! Standhouden kan alleen (vs. 14a) wanneer je met dit beschermende wapen bent bekleed.

> Het geschenk van Christus’ gerechtigheid

Waar gaat het over bij het borstharnas? Het gaat over ‘gerechtigheid’, een woord dat met name in de Romeinen- en Galatenbrief volop aan de orde komt. Het gaat bij het woord ‘gerechtigheid’ (of: ‘rechtvaardigheid’) om de vraag hoe je in een rechte of goede verhouding tot de Heere staat. Vanuit het geheel van de Schriften is glashelder dat vanuit zichzelf niemand rechtvaardig is (vgl. Rom. 3:9-20; Ps. 14:3). Wie zichzelf een borstharnas wil aanmeten komt bedrogen uit. Het wapen van de gerechtigheid (het staan in een verzoende verhouding tot God) is bij voorbaat een kansloze zaak als het bij óns vandaan moet komen. Zoals van elk onderdeel van de wapenrusting geldt, zo is het ook hier: het borstharnas van de gerechtigheid is een geschenk vanuit de hemel. Het gaat voor alles om de gerechtigheid die de Heere schenkt, en alleen door die geschonken gerechtigheid

ben ik rechtvaardig voor God. Alleen door wat er vanuit de hemel komt, ben ik bekleed met het borstharnas van de gerechtigheid.

Wat is die gerechtigheid dan? Het is niets anders dan de gerechtigheid van Christus. Zijn verzoenende werk, volbracht aan het kruis van Golgotha. Maar ook Zijn volkomenheid, Hijzelf, zoals Hij als Middelaar tussen God en mij in staat en instaat voor mijn zaligheid. Het gaat erom dat God mij rechtvaardig verklaart om Jezus' wil. Naast de kernachtige woorden uit de Romeinenbrief (vgl. Rom. 3:21-28; 4; 5:1) is te denken aan Jesaja 61:10: 'Ik ben zeer vrolijk in de HEERE; mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen van het heil, de mantel van de gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan.'

Bekleed zijn met het borstharnas van de gerechtigheid betekent dat je voortdurend voor ogen houdt dat de Heere je niet vanwege je eigen verdiensten aanneemt, niet vanwege jouw persoon of vanwege wat dan ook wat je wel of niet voor goeds gedaan hebt, maar enkel en alleen vanwege de gerechtigheid van Christus. Het is niet denkbeeldig dat er ook in geestelijk opzicht tal van namaakharnassen in omloop zijn. De duivel doet er alles aan om je een namaakharnas te laten aannemen; hij wil je laten geloven dat je ook daarmee de eindstreep haalt. Bij zo'n namaakharnas kun je denken aan het uiterlijke teken van je doop, je avondmaalsgang, je bevindingen en ervaringen, of het 'altijd ernaar geleefd hebben ...' Hoe belangrijk al die zaken ook zijn, wie iets anders als harnas meent te kunnen gebruiken dan de gerechtigheid van Christus alléén, die zit ernaast. Ons vertrouwen moet geheel en al op Christus, de Gekruisigde, gericht zijn. Op Zijn gerechtigheid. Dat is ook waar de doop naar verwijst en waar het avondmaal van verzekert. Ik herinner ook in deze bijbelstudie aan twee regels uit het lied van McCheyne:

*Nu ken ik die waarheid, zo diep als gewis,
dat Christus alleen mijn gerechtigheid is.*

> Zekerheid van het geloof

Het borstharnas van de gerechtigheid heeft alles te maken met de zekerheid van het geloof. Geloofszekerheid wordt niet zelden op een verkeerde manier gezocht. Je kunt ernaar op zoek zijn om uiteindelijk te kunnen zeggen: 'Ik geloof vast en zeker dat ik echt geloof.' Of: 'Ik moet het gewoon geloven ...' Voordat je het weet, ben je bezig iets anders tot harnas te maken waar je achter schuilt: je eigen gelovigheid of je eigen conclusies.

Het borstharnas dat ons wordt aangereikt vanuit de hemel wijst echter op iets 'buiten ons': de levende Christus, Die gekruisigd was. Zijn gerechtigheid redt van de dood. Het gaat over de zekerheid Wie Christus is voor mij. Het gaat dus niet om wat ik ben of wat ik heb, maar het gaat erom Wie Christus is en wat Hij heeft. En daarmee dan vervolgens ook om wie ik ben 'in Christus'. 'Maar uit Hem bent u in Christus Jezus, Die voor ons geworden is wijsheid van God en gerechtigheid, heiliging en verlossing.' (1 Kor. 1:30) 'Hij is onze vrede.' (Ef. 2:14) Juist op dit punt wil de duivel ons aan het wankelen brengen. Hij wil onze 'vitale delen' raken, waardoor onze gemoedsrust wordt verstoord. Hierboven is al opgemerkt dat het hart en de nieren (beschermd door het borstharnas) in de bijbelse taal verbonden worden met ons denken, ons voelen en ons diepste innerlijk. Het is juist dát waar de duivel zijn aanvallen op richt. Hij laat je wroeten en navelstaren om je of tot hoogmoed te brengen (als je het er in je eigen ogen zo slecht nog niet van afbrengt) of om je in wanhoop te laten vervallen (omdat het toch nooit wat wordt).

Jezus sprak: 'Zalig zijn zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden' (Matth. 5:6). Christus spreekt je zalig wanneer je hongert en dorst naar Hem. Het tekent hoezeer het gaat om de geloofsuitgangen van je hart,

naar Christus toe. Niet wat ik heb maar wat Hij heeft voor mij, dat is bepalend. En ik ontvang het 'door het geloof'.

De duivel kan Gods kinderen de zaligheid niet ontnemen, want die ligt vast in de doorboorde handen en blijvende voorbede van Christus. De duivel probeert echter wel te beroven van de zekerheid van het heil. Juist daarom ontvangt de gelovige het borstharnas van de gerechtigheid. Het is eigen aan de strijd van het geloof om steeds hernieuwd te leren zien waarmee je bekleed bent. Opdat je alle schijnharnassen van je afwerpt, om enkel en alleen te steunen op de geschonken gerechtigheid van Christus. De vrucht daarvan is vrede met God. 'Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus.' (Rom. 5:1) Vanuit die vrede komt er ruimte om blijmoedig en vrijmoedig de levensgang te vervolgen. Ook zorgt het voor een leven dat gekenmerkt wordt door 'gerechtigheid'. Het bekleed zijn met Christus' gerechtigheid draagt immers vrucht. 'Want de vrucht van de Geest bestaat in alle goedheid en rechtvaardigheid en waarheid.' (Ef. 5:9; vgl. 4:24) Het gebed blijft over: 'O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk.'

Houd dan stand ... Hoe? Door voor het eerst en hernieuwd verzekerd te raken van Wie Christus voor mij is. En: door gelovig te weten wie ik in en door Christus mag zijn.

> Gespreksvragen

- 1 Probeer een verbinding te leggen tussen 1 Samuel 17:32-47 en het borstharnas van de gerechtigheid. Welke praktische lessen zijn er te trekken?
- 2 Het borstharnas beschermt de vitale delen: het hart en de nieren. In de Bijbel gaat het dan om het denken, het voelen, je diepste innerlijk. Op welke manier herken jij aanvallen van de boze, juist als het om je denken en je voelen gaat?
- 3 Het borstharnas beschermt wel de voorkant, maar niet de achterkant. Wat heeft dat ons te zeggen?

- 4 Het gaat bij dit kledingstuk om de gerechtigheid van Christus.
- a** Wat betekent het voor jou dat het gaat om een 'geschonken gerechtigheid'?
- b** Bij de 'rechtvaardiging door het geloof' gaat het niet om 'rechtvaardig maken', maar om 'rechtvaardig verklaren' (of: toerekenen). Wat is het verschil? (Vergelijk hierbij antwoord 6o van de Heidelbergse Catechismus.)
- 5 Op welke manier herken je het gevaar van 'namaakharnassen' in de geestelijke strijd?
- 6 **a** Wat is 'zekerheid van het geloof'? Waar ben je dan precies zeker van?
- b** Bespreek de volgende zin: 'Het gaat niet om wie *ik* ben of wat *ik* heb, maar om Wie *Christus* is en wat *Hij* heeft (vóór mij!); en ja, dat ook: om wie ik ben *in Christus*.'
- 7 Bespreek antwoord 6o van de Heidelbergse Catechismus. Anders gezegd: hoe ben jij (!) rechtvaardig voor God?

> Uit de belijdenis

Vraag en antwoord 6o uit de Heidelbergse Catechismus

Vraag 6o: Hoe bent u rechtvaardig voor God?

Antwoord: Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus. Al klaagt mijn geweten mij aan dat ik tegen al de geboden van God zwaar gezondigd en geen daarvan gehouden heb en nog steeds tot alle kwaad geneigd ben, toch schenkt God mij, zonder enige verdienste van mijn kant, uit louter genade, de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. En Hij rekent mij die toe als zou ik nooit zonde hebben gehad of gedaan, ja als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, voor zover ik deze weldaad met een gelovig hart aanneem.

> Leessuggesties

1 Samuel 17:32-47

Efeze 6:10-14

> Liedsuggesties

Psalm 71:1,11,14

Psalm 89:7,8

Psalm 118:9

Weerklank 365

Weerklank 388

4

De geschoeide voeten

Efeze 6:15

Houd dan stand, (...) de voeten geschoeid met bereidheid van het Evangelie van de vrede.

> Intro

Wanneer je houdt van wandeltochten in de bergen, denk je voordat je op reis gaat goed na over wat je meeneemt. Zeker als het gaat om je schoeisel. Als je schoenen niet goed zijn, krijg je blaren, gaan je voeten pijn doen, knelt het aan de bovenkant of juist aan de zijkant. Kortom: je schoenen dóen ertoe! Niet alleen in de bergen geldt dat.

> Geschied voor het doel

De schoenen van een Romeinse soldaat in de tijd van het Nieuwe Testament waren er echt voor gemaakt. De sandalen hadden stevige zolen, die bestonden uit diverse lagen leer. Aan de onderkant zaten korte, dikke spijkers waardoor de soldaat goed grip had op de ondergrond. Bij kou werden de sandalen gevoerd met stevig bont om de voeten te beschermen.

Als de apostel Paulus het schoeisel gebruikt als beeld van een onderdeel van de wapenrusting van God, is het belangrijk om te bedenken dat ook dit onderdeel niet losstaat van het geheel. Het gaat om 'de héle wapenrusting van God' (vs. 13). Met

alleen de schoenen red je het niet; maar zonder schoenen zal het ook niet gaan.

> **Staande blijven**

In de verzen 11, 13 en 14 gaat het over ‘standhouden’, ‘staande blijven’. Dat is een treffend uitgangspunt. De overwinning ligt vast in het werk van de gekruisigde en opgestane Christus en hoeft niet door ons te worden behaald. Voor ieder die in Christus Jezus gelooft, is de overwinning gegarandeerd. Die zekerheid maakt echter geen zorgeloze mensen. Het Woord roept op tot standhouden. Blijven staan doe je op je voeten. Juist daarom gaat het nu over de geschoeide voeten. Taalkundig is vers 15 helemaal verbonden met het begin van vers 14. De vertaling zou (geparafraseerd) als volgt kunnen zijn: ‘Houd dan stand, (1) je middel omgord; (2) met het borstharnas bekleed; (3) de voeten geschoeid.’ Zoals het bij de vorige onderdelen is benoemd, zo geldt het ook hier: bij voorbaat moet de bewapening in orde zijn. Als de sandalen nog gezocht en ondergebonden moeten worden op het moment dat de strijd begint, is het te laat. Vanaf het eerste moment dat de christen dienstdoet in het leger van Koning Jezus, moet hij stevig in zijn schoenen staan, want alleen dan kan hij goed uit de voeten.

Opnieuw benadrukken we dat het gaat om Góds wapenrusting. Het gaat om schoenen die worden aangereikt vanuit de hemel. Anders gezegd: het zijn ‘Zijn schoenen’. Ook dit onderdeel van de wapenrusting is betaald met de prijs van Christus’ bloed.

> **Waar gaat het om?**

De betekenis van dit onderdeel van de wapenrusting wordt gemakkelijk misverstaan. Dat is merkbaar in verschillende bijbelvertalingen. De Herziene Statenvertaling heeft het over

‘bereidheid van het Evangelie van de vrede’. In eerste instantie zou je daarbij kunnen denken aan ‘bereidwilligheid’. De Bijbel in Gewone Taal leest het volgens die strekking: ‘Breng aan iederen het goede nieuws van de vrede.’ De Nieuwe Bijbelvertaling heeft een vergelijkbare interpretatie gekozen: ‘De inzet voor het Evangelie van de vrede als sandalen aan uw voeten.’ Op deze manier zou het gaan om een oproep om het Evangelie te vertellen. Echter, dat is niet het eerste waaraan we moeten denken.

Bij de wapenrusting van God gaat het immers niet om de vraag wat een christen moet dóen in deze wereld. Het gaat juist om de brandende kwestie hoe een christen stáánde kan blijven in de geestelijke strijd. Het Griekse grondwoord is dan ook niet ‘bereidwilligheid’, maar ‘bereidheid’. Het woord wijst op ‘gereedheid’, ‘paraat staan’, ‘standvastig zijn’, anders gezegd: stevig in je schoenen staan. Je bent voorbereid, toegerust, gezekerd voor datgene wat je te doen staat, namelijk: het voeren van de geestelijke strijd.

Natuurlijk heeft die geestelijke strijd óók alles te maken met het uitdragen van het Evangelie (vgl. 1 Petr. 3:15). Maar als de verspreiding van het Evangelie op weerstand stuit, wat heb je dan nodig om niet uit het veld geslagen te worden? Wat heb je nodig om, al heb je niet alle antwoorden, toch als christen staande te blijven? Dan heb je het nodig dat je ‘stevig in je schoenen staat’. En daarover gaat het hier!

> **Stevig in Zijn schoenen**

Wat is het, waardoor je paraat staat? Wat is het, waardoor je stevig in je schoenen staat? Dat is ‘het Evangelie van de vrede’. Het is gelovig wéét hebben van de goede boodschap van verlossing door het bloed van Jezus Christus.

De uitdrukking ‘het Evangelie van de vrede’ is diep in de Schrift verankerd. Te denken is aan Jesaja 52:7, ‘Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschap, die

vrede laat horen.' De goede boodschap is een boodschap van vrede. Hemelse legermachten (let wel: legermachten, engelenlegers; die hebben blijkbaar ook alles te maken met geestelijke strijd!) zingen het bij de geboorte van Christus: 'Vrede op aarde, in mensen een welbehagen' (Luk. 2:14). Toch blijkt daar al het paradoxale. Het directe gevolg van de vredeboodschap van de geboorte van Christus is immers hevige strijd! Herodes laat alle jongetjes van twee jaar en jonger in Bethlehem vermoorden. Jezus Zelf spreekt later uit dat Hij niet gekomen is om vrede te brengen, maar het zwaard (Matth. 10:34). Het tekent de werkelijkheid van de geestelijke strijd. Toch is en blijft het Evangelie een boodschap van vrede. Paradoxaal genoeg moet de soldaat uit Efeze 6 zich met het wapen (!) van de vrede bekleden. Het geheim van de geestelijke strijd is blijkbaar innerlijke vrede: vrede met God door het geloof in de Heere Jezus Christus. Het is een vrede die rust op de verzoening die God in Christus heeft aangebracht. Die vrede is ook de inhoud van het Evangelie dat verkondigd wordt (vgl. Hand. 10:36).

In de Efezebrief is het al eerder beleden met het oog op de Heere Jezus Christus: 'Hij is onze vrede'. (Ef. 2:14) Vervolgens gaat het in Efeze 2 over de vrede die God in en door de Heere Jezus máákt (vs. 15). En dan staat het er nog een keer: 'Bij Zijn komst heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd'. (vs. 17) Blijkbaar is er een vrede die te midden van alle mogelijke stormen standhoudt. Dat is de vrede van God, die het gevolg is van de verzoening die in het offer van Christus is bewerkt. In de Filippenzenbrief klinkt het als volgt: 'Wees in geen ding bezorgd, maar laat uw verlangens in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God; en de vrede van God, die alle begrip te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaken in Christus Jezus' (Filipp. 4:6-7).

Het is die vrede met God, geschonken in het Evangelie, waarover het bij dit onderdeel van de wapenrusting gaat. Terwijl het ervaren van die vrede in je hart en in de praktijk van

het leven hier op aarde aangevochten is, roept het Woord ons op stand te houden. Hoe? Door je elke keer opnieuw 'schoenen te laten aanmeten'. Door elke keer opnieuw je hart te richten op de Heere Jezus Christus, want Hij is onze vrede.

Kort en goed: het gaat om de vrede van Góð, die in het Evangelie wordt geschonken aan ieder die in Christus gelooft. De schoenen zijn niet van ons, maar van God. Hij reikt het Zijn gelovigen aan, keer op keer, om vast te staan in de Heere. Steeds opnieuw klinkt het, wanneer de gemeente van Christus samenkomt: 'Genade voor u en vrede van Hem ...' In die geschonken vrede, ontvangen door het geloof, vindt de strijder rust.

> **Goed uit de voeten kunnen**

Nog niet alles is daarmee gezegd. Want ook bij dit wapen wordt er wel degelijk een appèl gedaan op de gelovige. Immers, het paraat staan, het stevig in de schoenen staan, het leven vanuit de vrede met God, dat alles is geen statisch bezit. Het vraagt om oefening.

In allerlei situaties moet de christen keuzes maken, als hij met nieuwe of onverwachte omstandigheden wordt geconfronteerd. Op die momenten moeten er stappen worden gezet, waarbij het nodig is de voeten goed geschoeid te hebben. Het heeft alles te maken met zuinig zijn op de vrede met God in je hart; op een open relatie met de Heere en met de naaste; op een helder zicht op Jezus Christus, Die 'onze vrede' is.

De Romeinse soldaat kon tijdens zijn veldtochten te maken krijgen met scherpe ijzeren of houten punten, waarmee de weg door de tegenstander was bezaaid. In die situaties moesten zijn voeten beschermd zijn. Zo heeft de christen op zijn levensweg (tijdens de geestelijke strijd) te maken met voetangels en puntige spijkers die de duivel strooit. Wie daar blootvoets doorheen probeert te laveren, gaat een keer voor de bijl. Juist op dit punt is de 'bereidheid' waarover bij dit wapen gesproken wordt,

doorslaggevend. Die bereidheid heeft (zoals eerdergenoemd) alles te maken met paraatheid, maar dat niet alleen. Het gaat ook om 'standvastigheid'. Zonder standvastigheid komt de innerlijke vrede met God onder druk te staan. Die standvastigheid komt tot uiting in de keuze van je hart om niet alleen de voorrechten, maar ook de verantwoordelijkheden en de moeiten van het christenzijn te aanvaarden.

Schipperen met het Woord van God is uiterst gevaarlijk. De Bijbel dient voor ons bron en norm te zijn. Vrede met God en (betrouwbare!) innerlijke vrede in je hart kunnen er alleen zijn wanneer je standvastig en resoluut de weg van de HEERE verlangt te gaan. Het Woord zegt: 'Houd stand!' Wees zuinig op die vrede. Zie erop toe dat er geen verwijdering ontstaat. Ken een leven in diepe afhankelijkheid, maar ook in diepe aanhankelijkheid.

*Gods verborgen omgang vinden
zielen waar Zijn vrees in woont.
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
naar Zijn vre[d]everbond getoond.
(Ps. 25:7 ber.)*

Je raakt de vrede kwijt wanneer je de omgang met de HEERE laat versloffen. Maar ook wanneer je de verwondering over het Evangelie kwijtraakt. Wees beducht voor valse vrede (vgl. Jer. 6:14). 'Jaag de vrede na met allen en de heiliging, zonder welke niemand de Heere zal zien.' (Hebr. 12:14)

Wie het juiste schoeisel draagt, kan in de geestelijke strijd goed uit de voeten. Het Evangelie van de vrede bewaart voor moedeloosheid en bitterheid (vgl. Matth. 5:9). Het bewerkt wat bij de herders uit Efratha's velden gebeurde. Toen zij het kind Jezus gezien hadden, maakten zij overal bekend wat hun over de Vredevorst gezegd was (Luk. 2:17).

> Gespreksvragen

- 1 Het schoeisel vormt het derde onderdeel van de wapenuitrusting. Probeer kort en krachtig samen te vatten waar het bij de eerste twee onderdelen om ging (vs. 14).
- 2 Bereidheid is iets anders dan bereidwilligheid. Het gaat om 'paraatheid' en 'standvastigheid'. Probeer deze twee kernwoorden te peilen. Wat roept het bij je op? Wat betekent het in de praktijk?
- 3 Leven vanuit de vrede met God is iets wat aangevochten wordt. Op welke manier merk je dat? Wat is het medicijn om de vrede met God te bewaren? (Vgl. Ef. 2:14-17; Fil. 4:6-7)
- 4 'Vrede' is de inhoud van de Evangelieverkondiging (vgl. Hand. 10:36). Vrede mag en moet verkondigd worden. Wat betekent dat? Is dat praktisch als jij de prediking hoort?
- 5 Er bestaat ook zoiets als 'valse vrede'. Daar wordt zelfs ernstig tegen gewaarschuwd. (Vgl. Jer. 6:14-17) Wat is eigenlijk 'valse vrede'? Hoe blijf je daartegen gewapend?
- 6 Omgang met het Woord en een biddend leven zijn onmisbaar in het leven van het geloof. De Bijbel dient zowel bron als norm te zijn. Wat betekenen deze beide woorden in dit verband?
- 7 Het Evangelie van de vrede bewaart voor moedeloosheid en bitterheid. Op welke manier kun je jezelf/elkaar oefenen in een leven vanuit het Evangelie van de vrede?

> Uit de belijdenis

Dordtse Leerregels, hoofdstuk I

Artikel 16

Zij die het levend geloof in Christus of het vaste vertrouwen van het hart, de vrede van het geweten, de beoefening van de kinderlijke gehoorzaamheid, het roemen in God door Christus nog niet krachtig in zich voelen, en toch de middelen gebruiken

waardoor God beloofd heeft deze dingen in ons te werken, moeten niet mismoedig worden (...), maar de middelen vlijtig blijven gebruiken, vurig verlangen naar de tijd van overvloediger genade en die met eerbied en ootmoed verwachten.

> **Leessuggesties**

Jesaja 52:7-12

Efeze 2:11-17

Efeze 6:10-15

> **Liedsuggesties**

Psalm 25:7

Psalm 57:5,6,7

Psalm 125:1,4

Weerklank 120

5

Het schild van het geloof

Efeze 6:16

Neem bovenal [of: onder alle omstandigheden] het schild van het geloof op, waarmee u alle vurige pijlen van de boze zult kunnen uitblussen.

> Intro

Het voorbeeld van de Romeinse soldaat sprak in Paulus' dagen tot de verbeelding. Bij de vurige pijlen van de boze zouden we vandaag de dag ook kunnen denken aan hackers op het internet. Hoe geraffineerd gaan ze te werk om complete systemen plat te leggen. Als de beveiliging niet up-to-date is, is een bedrijf heel kwetsbaar. Toegepast op de geestelijke strijd kun je stellen dat de duivel onophoudelijk bezig is om je leven te 'hacken'. En als hem dat lukt, is dat verwoestend; dan legt hij een stukje van je leven, of zelfs alles tegelijk plat. De beveiliging die de Heere je aanreikt tegen al die hackaanvallen van de boze is het geloofsvertrouwen op de Heere Jezus Christus.

> Een levend christen

Het verdedigingswapen dat in deze bijbelstudie centraal staat, heet 'het schild van het geloof'. Zoals dat voor elk wapen geldt,

zo is het ook hier: het gaat om het daadwerkelijk hanteren van dit wapen. Anders gezegd: de beschrijving van de wapenrusting van God is geen 'stand van zaken', maar is voortdurend gericht op de functionering daarvan. Als het gaat over het geloof, mag dat wel extra benadrukt worden. Het schild van het geloof kan immers alleen maar gehanteerd worden door een levend christen die een levend geloof kent. Een levend christen is niet zomaar iemand die elke zondag in de kerk komt. Een levend christen ben je, wanneer je opnieuw geboren bent; wanneer je door het geloof aan de levende Christus verbonden bent.

Wie niet leeft met Christus, kent wel strijd: de alledaagse strijd van het leven hier op aarde, vooral met de gevolgen van de zonde (tegenslag, ziekte, onenigheid, enz.). Wel strijd dus, maar niet de geestelijke strijd. Die strijd begint wanneer je door de kracht van de opgestane Christus bent 'levend gemaakt met Christus' (Ef. 2:5). Bij een belijdenisdienst klinkt het daarom regelmatig: 'Welkom in de strijd!' Wanneer de Heere Jezus kostbaar voor je geworden is, zal de duivel alles doen om met zijn vurige pijlen je leven te verwonden. Daarom is het dat de Heere het schild van het geloof aanreikt.

Het is opvallend dat de manier van zeggen bij dit wapen anders is. 'Neem het aan!' zo klinkt het. Of: 'Neem het óp!' Daarmee is de toon net iets anders dan in het voorgaande. Bij de eerste drie wapens die in vers 14 en 15 genoemd werden, ging het erom dat je er bij voorbaat mee bekleed moest zijn. Overdag en 's nachts moest de Romeinse soldaat paraat staan: omgord, bekleed en geschoeid. Als het gaat om het schild van het geloof is de toonzetting anders. Dat schild moet ópgenomen worden. Op het moment dat de aanvallen van de boze plaatsvinden, moet de gelovige dat schild in zijn handen nemen en op de juiste manier hanteren (vgl. Dan. 3:16-18).

> Het schild

In de Romeinse tijd waren er twee soorten schilden in omloop: een klein en een groot. Het gebruikte Griekse grondwoord geeft aan dat het hier gaat om een groot, lang schild waar je met je hele lichaam achter weg kon schuilen.

In de Bijbel kom je dat beeld van een schild veelvuldig tegen. Heel vaak gaat het dan over God als Schild. God Zelf heeft Zich op die manier bekendgemaakt aan Abram: 'Wees niet bevreesd, Abram, Ik ben voor u een schild' (Gen. 15:1). In antwoord op die Zelfopenbaring van God hebben de psalmisten de HEERE veelvuldig als hun Schild beleden (vgl. Ps. 18:31,36; 59:12; 84:10; 115:9; 144:2).

*Maar, trouwe God, Gij zijt
het schild, dat mij bevrijdt,
mijn eer, mijn vast betrouwen!*
(Ps. 3:2 ber.)

God Zelf als een Schild; Degene achter Wie je schuilen mag. Toch staat het hier bij de wapenrusting anders verwoord. Hier gaat het over het schild van het gelóóf. De vraag is immers heel reëel: hoe doe je dat, schuilen bij de HEERE? Wat betekent dat, als Gód je schild is?

> Schuilen door het geloof

Een Romeinse soldaat die wel een schild gekregen heeft, maar het niet hanteert, is nog steeds een schietschijf voor de vijand. De christen die tot geloof gekomen is, wordt geroepen tot een leven door het geloof. 'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.' (Hab. 2:4; Rom. 1:17; Hebr. 10:38) Het geloof is de band die ons met Christus verbindt en wanneer het geloof in beoefening is, wordt het schild van het geloof gehanteerd. Het woord 'geloof' heeft vanuit de grondtalen van de Bijbel alles te maken

met 'trouw', 'betrouwbaarheid', 'vertrouwen'. Het hanteren van het schild van het geloof is niets anders dan jezelf toevertrouwen aan Christus en aan Zijn beloften.

> De vurige pijlen van de boze

Het is opvallend dat bij dit onderdeel van de wapenrusting de tegenstander met name wordt genoemd. Het gaat over 'de boze'. De Nieuwe Bijbelvertaling vertaalt het heel treffend: 'Hem die het kwaad zelf is.' De boze: dat is de verpersoonlijking van het kwaad. Hij bestookt een kind van God met vurige, brandende pijlen. In de Romeinse tijd ging het om pijlen waarbij aan de punt een stukje touw was vastgemaakt dat in pek werd gedoopt. Vlak voor het afschieten werd dat licht ontvlambare pek in brand gestoken. Als zo'n pijl iemand verwondde, was er niet alleen sprake van een vleeswond, maar ook van brandwonden. Het tekent het geraffineerde en verwoestende van de manier waarop de duivel te werk gaat. 'Alle' pijlen, zo staat er. Hij heeft heel wat pijlen op z'n boog. Welke?

In tijden van beproeving is de duivel alert. Tegenslagen in je leven wil God gebruiken om je sterker te funderen op Wie Hij voor je is. De duivel zal daar echter een pijl op afschieten, met de bedoeling dat je in vertwijfeling raakt over de goedheid en de trouw van God. Een andere pijl van de boze is angst. Angst werkt verlamdend.

Of denk aan allerlei vormen van liefdeloosheid tussen mensen, tot en met vervolging toe. Als je genegeerd wordt of met woorden wordt gepijnigd. Als er dingen gebeuren waar je neerslachtig van wordt. Al te graag zal de duivel daar pijlen op afvuren om onterechte schuldgevoelens bij je los te maken of om je eigenwaarde een knauw te geven. Dat kan ook op een later moment, als het gaat over oud zeer. Dingen die vroeger in je leven gebeurd zijn, vaak in de omgang met mensen, waar de duivel maar al te graag in gaat wroeten. Als dat gebeurt, voel je

de pijn weer, de boosheid, het verdriet, misschien wel de verlamming ...

Het kan ook heel anders. Er zijn kinderen van God die door de duivel bestookt worden met godslasterlijke gedachten. Meteen daarna stuurt de duivel er een tweede vurige pijl op af, waarmee hij zegt: 'Voor jou is er geen redding. Als dat wel zo was, zou je zulke gedachten niet hebben.'

En om niet meer te noemen: juist als je de Bijbel wilt lezen, als je gaat bidden of als je luistert naar een preek, wordt de duivel actief. Hij wil je laten geloven dat bidden zinloos is. Hij probeert je te hinderen in de concentratie op het Woord van God.

In al die zaken moet de christen weten dat de duivel brandende pijlen schiet, zoekend wie hij zou kunnen verslinden. Het is zaak zijn aanvallen te onderkennen en te zien waar in ons persoonlijke leven de zwakke plekken zitten, waar de duivel zijn zinnen op heeft gezet. De apostel Paulus schrijft in 2 Korinthe 2:11 dat de listen van de duivel ons niet onbekend zijn. De vraag is ondertussen wel wat het devies is wanneer we de pogingen van de duivel onderkennen. In ieder geval geen pijlen terugschieten: pijlen van verwijt, van boosheid, van frustratie of van bitterheid. Wat dan wel? Wat is het wapen, dat ons wordt aangereikt in het heetst van de strijd, om de vurige pijlen van de boze te weerstaan? Dat is het schild van het geloof.

> Gericht op de sprekende God

Hoe hanteer je het schild? Door altijd en overal gericht te zijn op het Woord van de Heere. Terwijl de duivel het Woord van God in twijfel trekt, richt het bijbelse geloof zich op de sprekende God. Het schild van het geloof hanteren, betekent steunen op het Woord van God en je leven daarnaar richten. Waar dat gebeurt, ketsen de pijlen af. Niet omdat het geloof in zichzelf zo sterk is, maar wel omdat het geloof zich verbindt met het vleesgeworden Woord, met de levende Christus. Het geloof

wordt aangevochten, maar het houdt stand omdat het zich richt op de levende God.

Soms hoor je zeggen: 'Ik ben blij dat ik mijn geloof heb ...'
Of: 'Als je toch geen geloof zou hebben ...'

Bijbels is het om te zeggen: 'Als ik mijn God niet had ...'
Of nog liever: 'Als mijn God mij niet had ...'

Daar gaat het om. Een kind van God ontleent zijn kracht niet aan zijn geloof, maar aan de God, aan Wie hij zich door het geloof verbonden weet. 'Ik weet Wie ik geloofd heb.' (2 Tim. 1:12) Daarbij mag het schild gehanteerd worden door in alle omstandigheden van het leven het Woord van de Heere hoog te houden, aan te grijpen en gelovig te omhelzen.

Het gevolg van het hanteren van het schild van het geloof is dat de vurige pijlen worden 'uitgeblust'. Een Romeins schild werd met natte huiden bekleed, zodat de brandende pijlen direct werden gedoofd. Ze verloren hun (brandende) kracht. Zo wil de Heere dat het geloof in het leven van Zijn kinderen functioneert.

> 'Bovenal ...'/'Onder alle omstandigheden ...'

Opvallend is het extra woord dat bij dit wapen wordt genoemd: 'bovenal'. Waarom dit woord? Omdat de pijlen zo verwoestend zijn voor je ziel. Een gelovige moet weigeren met de duivel in discussie te gaan. Hij heeft de duivel gelovig de deur te wijzen, in Jezus' naam. Het uitroepen van de naam van Jezus is een wapen om je tegen de duivel te verweren. Niet als bezweringsformule, maar wel omdat de naam van Jezus verwijst naar de levende Jezus Zelf. Ook het zingen van psalmen is een beproefd middel om de duivel te weerstaan. Je schuilt al zingend achter het schild dat de Heere is. Het geloof plaatst Christus tussen de boze en ons. Het geloof schuilt achter Christus.

Sommige Griekse handschriften lezen in plaats van het woordje 'bovenal' 'onder alle omstandigheden'. Dat accentueert

hoezeer op allerlei verschillende momenten één en hetzelfde verdedigingswapen doeltreffend zal blijken te zijn: het gelovig schuilen achter (het Woord van) de levende Christus.

> **Als een schildpad**

In de grondtekst staat in deze perikoop bij de verschillende oproepen steeds een meervoud. In de Herziene Statenvertaling zie je dat niet terug, maar het is goed om dat wel te onderkennen. Paulus richt zich in de brief niet aan een individuele christen, maar aan de gemeente als geheel. Ook bij dit schild gaat het om 'schouder aan schouder' staan in Gods gemeente. Te denken is aan de manier waarop de Mobiele Eenheid een groep relschoppers op afstand houdt. De voorste rij houdt het schild voor zich, de rij daarachter houdt het schild boven de hoofden en aan weerszijden wordt het schild aan de zijkant vastgehouden. Op die manier functioneert het hanteren van de schilden als een aaneengesloten, ondoordringbare muur. Het doet denken aan de bescherming die een schildpad krijgt van zijn eigen schild. Zo hebben de leden van Christus' gemeente ook elkaar te beschermen.

> **Het geloof van Christus**

Wie hanteert het schild? Dat is de gelovige zelf. Toch accentueren we nog een wezenlijk aspect vanuit het geheel van de Schrift. Immers, het geloof van de gelovige is gericht op Jezus Christus, Die gelovig is vóórgedaan. Toen Hij gemangeld werd door de vurige pijlen van de boze, gebruikte Hij de psalmen om staande te blijven in het heetst van de strijd. Zelfs op het dieptepunt van Zijn lijden, in de stikdonkere duisternis van Golgotha, heeft Hij Zich erdoorheen geloofd, onder meer door woorden van de Schrift op de lippen te nemen: 'Mijn God, Mijn

God ...' (Ps. 22:2) Dat deed Hij plaatsvervangend. Hij deed het voor óns, maar Hij deed het ons ook vóór.

> Gespreksvragen

- 1 Een naamchristen kent wel strijd, maar geen geestelijke strijd. Kun je dat uitleggen?
- 2 Het schild van het geloof moet 'opgenomen' worden. Wat is dat? Op welke manier gebeurt dat in Daniël 3:16-18?
- 3 In de Psalmen lees je hoezeer de HEERE beleden wordt als een Schild. Daarmee geven de psalmisten antwoord op wat God over Zichzelf heeft geopenbaard (vgl. Gen. 15:1).
  - a Herken je dat je in je gebeden of liederen antwoord geeft op wat God over Zichzelf heeft gezegd? Hoe kun je dat toepassen in je eigen (gebeds)leven?
  - b Zoek de volgende psalmteksten op en bespreek wat deze teksten je te zeggen hebben: Psalm 18:31,36; 59:12; 84:10; 115:9; 144:2.
- 4 Op welk(e) terrein(en) in jouw leven ervaar jij de vurige pijlen van de boze? Probeer met elkaar beloftewoorden te vinden in de Bijbel die je als een schild mag gebruiken om je tegen die pijlen te wapenen. Denk onder meer aan de genoemde situaties onder het kopje 'de vurige pijlen van de boze'.
- 5 Gelovig schuilen ... Maar wat is dan een oprecht geloof? Bespreek met elkaar antwoord 21 uit de catechismus.
- 6 Geloven is altijd gericht op het (geschreven) Woord. Op de vraag wat een christen heeft te geloven, is het antwoord eenvoudig en doeltreffend tegelijk. Zie vraag en antwoord 22 uit de catechismus. Wat leer je hiervan?
- 7 De christelijke gemeente als 'schildpad' ... Ervaar je dat wel eens? Hoe zou dit meer kunnen functioneren?
- 8 'Geloven heeft Christus in onze plaats gedaan én Hij heeft het ons voorgedaan.' In die volgorde! Welke troost schep je uit deze stelling en welke aansporing hoor je erin?

> **Uit de belijdenis**

Vraag en antwoord 21 en 22 uit de Heidelbergse Catechismus

Vraag 21: Wat is een oprecht geloof?

Antwoord: Een oprecht geloof is niet alleen een stellig weten of kennen waardoor ik alles voor waar houd wat God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving van zonden, eeuwige gerechtigheid en gelukzaligheid door God geschonken zijn, uit louter genade, alleen omwille van Christus' verdienste.

Vraag 22: Wat is dan voor een christen nodig te geloven?

Antwoord: Alles wat ons in het Evangelie beloofd wordt, dat is wat de artikelen van ons algemeen en onbetwijfeld christelijk geloof ons in een hoofdsom leren.

> **Leessuggesties**

1 Timotheüs 6:11-16

Hebreeën 11:32-12:3

1 Petrus 5:5-11

> **Liedsuggesties**

Psalm 3:2

Psalm 18:9,10

Psalm 84:5,6

Psalm 119:57

Weerklank 304

Weerklank 365

6

De helm van de zaligheid

Efeze 6:17a

En neem de helm van de zaligheid ...

> Intro

De Romeinse soldaat droeg een helm die gemaakt was van dierenhuiden (leer). Daaroverheen waren metalen platen bevestigd om te beschermen. Het Griekse woord dat gebruikt wordt voor helm bestaat uit twee woordjes: ‘rondom’ en ‘hoofd’. Het was dus een ‘rondom-het-hoofd-ding’.

Naast de beschermende functie van de helm werd hij in bepaalde situaties versierd. Daarmee kreeg de helm iets van een kroon, een sieraad. Beide aspecten hebben hun betekenis als het gaat om de wapenrusting van God.

> Geschonken zaligheid

Evenals bij het vorige onderdeel van de wapenuitrusting is het van belang de structuur van het bijbelgedeelte goed in de gaten te houden. Van de eerste drie wapens, die in de verzen 14 en 15 worden genoemd (de gordel, het borstharnas, de geschoeide voeten), geldt dat de Romeinse soldaat er altijd mee bekleed moest zijn. Voortdurend in staat van paraatheid. Je proeft dat

aan de gebruikte werkwoordsvormen: omgord, bekleed, geschoeid. In vers 16 volgt een tweede serie van drie wapens: het schild, de helm en het zwaard. Van deze drie onderdelen geldt dat ze ‘opgenomen’ of ‘in ontvangst genomen’ moeten worden. De opdracht is om die helm ‘aan te nemen’.

Het gaat over ‘de helm van de zaligheid’, waarmee bedoeld wordt de helm van de zaligmakende/verlossende/reddende God. Het gaat bij die zaligheid niet zozeer om iets ván God, maar om God Zélf. De redding die God in Christus schenkt, is voor de gelovige als een helm.

Eerder in de Efezebrief heeft het woord ‘zaligheid’ al geklonken. ‘In Hem [dat is: de Heere Jezus Christus] bent ook u, nadat u het Woord van de waarheid, namelijk het Evangelie van uw zaligheid, gehoord hebt ...’ (Ef. 1:13) En dan staat erbij: ‘Toen u tot geloof kwam.’ Het gaat dus over het Evangelie van de zaligheid dat je hoort en dat je door het geloof in ontvangst neemt. Die zaligheid is in de Heere Jezus Christus (vgl. Hand. 4:12). Hij is de zaligheid ‘in eigen Persoon’.

Steeds opnieuw de helm van de zaligheid in ontvangst nemen, betekent steeds opnieuw erkennen en belijden hoezeer je verlossing vanuit de hemel nodig hebt. Een strijder in het leger van Koning Jezus lééft van een geschonken zaligheid, omdat hij keer op keer ervaart dat hij een zondaar is (vgl. 1 Tim. 1:15; Rom. 7:24-25). Volharding in de geestelijke strijd kan alleen als het zicht op de Zaligmaker van zondaren in ons hart meer en meer wordt verdiept.

> **Beloofde zaligheid**

Wie wil volharden in de strijd van het geloof, heeft de helm van de zaligheid te drágen. Om dat beter te begrijpen, is het goed om te kijken naar de oudtestamentische achtergrond van de gebruikte beeldspraak. In het begin van Jesaja 59 gaat het over ongerechtigheden die scheiding maken tussen de HEERE en

Zijn volk. Vervolgens lijkt het bijbelgedeelte in mineur te eindigen, want er is niemand die verlossen kan (vs. 16). Plotseling verandert echter de toon. ‘Daarom bracht Zijn arm Hem heil, en Zijn gerechtigheid, die ondersteunde Hem. Want Hij trok de gerechtigheid aan als een harnas en zette de helm van het heil op Zijn hoofd’. (vs. 16-17) Even later klinkt het: ‘En naar Sion zal een Verlosser komen voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren, spreekt de HEERE’ (vs. 20).

Wat gebeurt er? God Zelf wordt getekend als een Strijder voor Zijn volk. Hij is het Die in de profetische taal van het Oude Testament het harnas aantrekt en de helm op Zijn hoofd zet. De profetie krijgt haar uiteindelijke vervulling in de Verlosser (de ‘zaligheid-brenger’) die gekomen is.

Hier ligt een geweldig perspectief. God is het, Die de strijd gestreden heeft. Hij heeft Zichzélf bekleed met de helm van de zaligheid. En als Hij in Efeze 6 aan Zijn strijdende kerk op aarde diezelfde helm aanreikt, dan is het een wapen waarmee de gelovige niet *zelf* hoeft te strijden, maar waardoor hij weten mag: de strijd is gestreden. De zaligheid wordt mij aangereikt. De verlossende God wordt aan mij gegeven. Let wel: dat is voor ieder die zich bekeert van overtreding (Jes. 59:20). Dat laatste is essentieel. Geloof en bekering gaan altijd samen in het christenleven (vgl. Mark. 1:15).

> **Verwachte zaligheid**

De Schrift leert ons met twee woorden spreken. De zaligheid ligt vast in de doorboorde handen en voorbede van Christus. In Hem heeft de christen de zaligheid. En toch: hier op aarde staan wij midden in de strijd. De volkomen gelukzaligheid wacht nog. Juist dat bindt de Heilige Geest ons op het hart als het gaat over de wapenrusting van God. De gemeente van Christus wordt geroepen ‘stand te houden’ als de strijd het hevigst is.

De helm van de zaligheid heeft te maken met het leven bij de ontv́angen zaligheid, door het geloof in de Heere Jezus Christus. Tegelijk is dit onderdeel van de wapenuitrusting verbonden met het gelovig uitzien naar wat kómt. Dat blijkt als we Schrift met Schrift vergelijken. In de eerste brief aan de Thessalonicenzen schrijft de apostel Paulus nadrukkelijk over de verwachting van de wederkomst van Christus. De gemeente heeft in het hier en nu waakzaam en nuchter haar levensweg te gaan. In die context gaat het ook over geestelijke wapens: ‘Laten wij (...) bekleed [zijn] met het borstharnas van geloof en liefde, en met de hoop op de zaligheid als helm’ (1 Thess. 5:8). Het gaat over ‘de hoop op de zaligheid’. De hoop, dat is de gelovige, maar ook gespannen verwachting van wat komt. Dat blijkt ook uit het vervolg: ‘Want God heeft ons niet bestemd tot toorn, maar tot het verkrijgen van de zaligheid, door onze Heere Jezus Christus’ (vs. 9).

‘De hoop op de zaligheid als helm’, dat is: leven in de verwachting dat het nog even duurt, maar dat het moment komt dat ik mijn Heiland zal zien. Heel specifiek gaat het bij de ‘helm van de zaligheid’ dus om het leven uit de hoop.

> Bescherming van het hoofd

Op deze plaats is het nodig ons af te vragen waarom dit wapen nu specifiek bij het hoofd wordt genoemd. In je hoofd zit het zenuwcentrum van je denken. Al je gedachten, je bewegingen en je reflexen worden gecoördineerd vanuit het hoofd. Wat wil de duivel? Hij probeert het hoofd van de gelovige op hol te brengen, vooral met verkeerde gedachten over de afloop van de strijd. Immers, wat zie je ervan? Loopt het eigenlijk wel goed af? Datgene wat wij met onze ogen in deze wereld zien en wat wij met onze oren horen, geeft eerder blijk van chaos en rampzaligheid dan van zaligheid! De wereld ziet er op zo veel plaatsen niet verlost uit. Het is die focus waardoor de duivel probeert

te ontmoedigen. Dat is een heel gangbare tactiek van de boze. Hij weet dat wij kwetsbaar zijn in onze gedachten en in onze gevoelens.

Juist daarom roept de Heere op tot het dragen van de helm van de zaligheid. Dat is dus: de hoop op de zaligheid. Het achtste hoofdstuk uit de Romeinenbrief schetst dat met intense klanken. 'Want in de hoop zijn wij zalig geworden'. (Rom. 8:24) De Bijbel laat ons eerlijk zien dat het waar is dat we leven in een onverloste wereld. 'De schepping is aan de zinloosheid onderworpen.' (Rom. 8:20) En: 'Wij weten dat heel de schepping gezamenlijk zucht en gezamenlijk in barensnood verkeert tot nu toe' (vs. 22). 'Ook wijzelf, die de eerstelingen van de Geest hebben, ook wijzelf zuchten in onszelf, in de verwachting van de aanneeming tot kinderen, namelijk de verlossing van ons lichaam.' (vs. 23) Gelovigen zuchten vanwege de gebrokenheid. Maar dat zuchten is wel ergens op gericht. Het is verwachtingsvol zuchten. 'Als wij hopen wat wij niet zien, dan verwachten wij het met volharding.' (vs. 25)

Het is die hoop, gesymboliseerd in de helm, die de gelovige wordt aangereikt vanuit de hemel. Tegen al de gedachten en gevoelens waarmee de duivel probeert te ontmoedigen en somber te maken, reikt de opgestane Christus een wapen aan. De apostel Petrus schrijft: 'Hoop volkomen op de genade die u gebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus' (1 Petr. 1:13b).

*Die hoop moet al ons leed verzachten,
kom, reisgenoten, het hoofd omhoog!
(Gez. 244:4)*

> De helm als sieraad

Het leven uit de hoop accentueert nog een ander aspect bij het dragen van de helm. In sommige situaties werd er boven op de helm van de Romeinse soldaat een versiering aangebracht.

Daarmee leek het wel een kroon. En een kroon is bedoeld om met opgeheven hoofd te dragen.

Wie Christus liefgekegen heeft en hoopt op het heil dat in Hem vastligt, hoeft het hoofd niet te laten hangen. De bijbelse hoop heeft immers vaste grond. Ze is gefundeerd in de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Het leven uit de Opgestane en het verwachtingsvol uitzien naar Hem Die komt, vervult de christen met vreugde. In vers 10 van Efeze 6 klinkt de opwekking: 'Word gesterkt in de Heere en in de sterkte van Zijn macht.' Met het sieraad van de helm wordt dat woord bekrachtigd, zoals het vertolkt is in het Oude Testament: 'De vreugde van de HEERE, dat is uw kracht' (Neh. 8:11). Wetend dat de strijd niet hopeloos is, mag de christen blijmoedig in het leven staan. Treffend wordt daar al om gebeden bij de heilige doop: 'Dat wij ons kruis, in de dagelijkse navolging van Christus, blijmoedig mogen dragen.'

De helm als sieraad geeft reden om liederen van verlossing te zingen, terwijl de gebrokenheid nog tastbaar is. Zelfs bij het naderen van de dood.

> Hoopvol het Evangelie doorgeven

De notie van hoopvol leven geeft moed om het Evangelie door te geven. De hoop doet immers leven bij de zekerheid dat God Zijn belofte vervult. Het is vanuit het vertrouwen op de belofte van de HEERE dat het zaad van het Evangelie binnen en buiten de kerk wordt gestrooid. 'Zo zal Mijn woord zijn dat uit Mijn mond uitgaat: het zal niet vruchteloos tot Mij terugkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt en het zal voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Ik het zend. Want in blijdschap zult u uittrekken en met vrede voortgeleid worden.' (Jes. 55:11-12) Wie het Evangelie doorgeeft, doet dat niet omdat het er allemaal zo rooskleurig uitziet, maar vanwege die helm van de zaligheid op het hoofd.

‘De God nu van de hoop moge u vervullen met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat u overvloedig bent in de hoop, door de kracht van de Heilige Geest.’ (Rom. 15:13)

> **Gespreksvragen**

- 1 Lees Handelingen 4:12. Wat zegt deze tekst over ‘de zaligheid’ en over ‘zalig worden’?
- 2 De helm van de zaligheid is een geschenk en moet in ontvangst genomen worden.
  - a Op welke manier wordt die helm ons aangereikt?
  - b Op welke manier neem je de helm in ontvangst?
  - c Wat betekent het om die helm te dragen?
- 3 Lees Jesaja 59:16-17. Wat heeft het ons te zeggen dat de HEERE Zelf als een Strijder getekend wordt?
- 4 Door Schrift met Schrift te vergelijken, wordt de betekenis van een bijbeltekst veelal opgehelderd. Op welke manier werpt 1 Thessalonicenzen 5:8-9 licht op de betekenis van ‘de helm van de zaligheid’?
- 5 De duivel probeert het hoofd van de gelovige op hol te brengen.
  - a Op welke manier herken je dat?
  - b Hoe is de helm een verdedigingswapen tegen deze aanvallen van satan?
- 6 In hoeverre leef jij ‘in verwachting’? Waardoor wordt die verwachting versterkt of juist getemperd?
- 7 Wat leer je van de notie dat de helm ook als ‘sieraad’ bedoeld is? Betrek hierbij het afgedrukte stukje uit het gebed uit het doopformulier.
- 8 De helm is een belangrijke stimulans om het Evangelie door te geven. Waarom? Op welke manier probeer jij invulling te geven aan de verspreiding van het Evangelie?

> **Uit de belijdenis**

Uit het gebed in het doopformulier

Dat wij ons kruis, in de dagelijkse navolging van Christus, blijmoedig mogen dragen en Hem toegewijd zijn met waarachtig geloof, vaste hoop en vurige liefde; opdat wij dit leven, dat toch niet anders is dan een voortdurend sterven, door Uw genade getroost mogen verlaten en dat wij op de jongste dag voor de rechterstoel van Christus, Uw Zoon, onbevreesd mogen verschijnen, door Hem, onze Heere Jezus Christus.

> **Leessuggesties**

Jesaja 59:1-2,15-21

1 Thessalonicenzen 5:1-11

> **Liedsuggesties**

Psalm 23:1

Psalm 31:17,18,19

Psalm 42:3

Weerklank 364

Weerklank 471

7

Het zwaard van de Geest

Efeze 6:17b

En neem (...) het zwaard van de Geest, dat is Gods Woord.

> Intro

Het is een uitdrukking die hier en daar in christelijke kring gebezigd wordt: 'Heb je je zwaard bij je?' Bedoeld wordt of je je Bijbel meegenomen hebt. Letterlijk of figuurlijk. Dat laatste gold voor de Heere Jezus toen Hij verzocht werd in de woestijn. De duivel wilde Hem drie keer tot een zonde brengen; Jezus antwoordde echter tot drie keer toe met een woord uit de Schrift: 'Er staat geschreven ...' Hij diende de duivel van repliek met het Woord van God. Uiteindelijk liet de duivel hem tot een bepaalde tijd met rust. (Luk. 4:1-13)

> Opnieuw een verdedigingswapen

Op het eerste gezicht zou je kunnen denken: na allerlei verdedigingswapen hebben we nu in het zwaard een aanvalswapen. Maar dat is zeer de vraag. Het Griekse grondwoord dat voor 'zwaard' gebruikt wordt, wijst op een kort zwaard. We komen het in het Nieuwe Testament tegen bij de gevangenneming van de Heere Jezus in Gethsémané. Petrus had zo'n zwaard bij zich,

waarmee hij het rechteroor van de dienstknecht Malchus afsloeg (Joh. 18:10). Het heeft iets weg van een dolk; een wapen dat je van man tot man gebruikt. De keuze van de apostel Paulus om dit woord voor 'zwaard' te gebruiken, en niet het Griekse woord dat wijst op een lang zwaard (een sabel), onderstreept dat het vooral gaat om een verdedigingswapen. De aanval hoeft blijkbaar door ons niet te worden gezocht.

Er wordt weleens gezegd: 'De aanval is de beste verdediging.' Hier gaat dat echter niet op. Er is een Ander, Die de aanval geopend heeft en de overwinning behaald. Hij riep op de kruisheuvel Golgotha: 'Het is volbracht.' Niet wij, maar Hij is Overwinnaar. Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen.

Het wapen dat Hij ons aanreikt vanuit de hemel, is dus niet bedoeld om alsnog zélf de overwinning te behalen, maar wel om de ogen van het geloof op Hém gericht te houden. Ook dit wapen heeft Hij verworven met Zijn eigen bloed. Het is een wapen om 'stand te houden', in Zijn kracht.

> Het gesproken woord

In het Grieks zijn er verschillende woorden voor 'woord'. Het grondwoord dat hier gebruikt wordt, heeft vooral de betekenis van 'gesproken woord'. Het wapen dat aan de gelovige wordt aangereikt om de duivel te weerstaan, is het woord dat wij allereerst horen, maar dat door ons dan ook beantwoord moet worden door het als het ware te herhalen. Met alleen horen ben je niet gewapend. Je kunt elke zondag twee keer een preek horen, maar dat zegt nog niet veel. Het wordt anders als het (verkon-digde) Woord in je hart resoneert. Dan hoor of lees je het niet alleen, maar dan adem je het ook in. En als je inademt, heb je de woorden van God ook weer uit te ademen. En dát is wat bedoeld wordt. Het Woord van God dat door je héén gaat en ook weer naar buiten komt.

Allereerst door het gebed. Je brengt de woorden van God terug bij de Heere. Je houdt aan de Heere Zijn eigen Woord voor. Juist zo wordt op de knieën, of met gevouwen handen op een open Bijbel, de geestelijke strijd gevoerd. Je ademt als het ware biddend uit wat je eerst hebt ingeademd, toen God door Zijn Woord tot je sprak. En waar dat gebeurt, moet de duivel wijken.

Ook door te zingen spreken we de woorden van God uit. Zingen mag en moet antwoord zijn op Gods spreken (Ef. 5:19). Dat zingen gebeurt veelal tegen de golven van de aanvechting in en tegen de klippen van de ervaring op. Het uitzingen van de woorden van God is een middel om de duivel te weerstaan. Zie hierin ook een belangrijke reden om de psalmen en andere liederen uit de Schriften hoog te waarderen. Ze zijn ons gegeven om uit te zingen en uit te bidden in de geestelijke strijd.

Naast het gebed en het zingen kan bij het uitspreken van de woorden van God ook gedacht worden aan het jawoord in de kerk: bij belijdenis doen, bij een kerkelijke huwelijksbevestiging, bij het laten dopen van je kind, bij het aanvaarden van het ambt. Wie hardop voor Gods aangezicht een jawoord uitspreekt, hanteert daarmee het zwaard van de Geest. Een hardop uitgesproken jawoord in de kerk heeft kracht, omdat het een eed is waarmee trouw gezworen wordt aan de kruisbanier van Koning Jezus.

Behalve dat binnenkerkelijke jawoord mag het ook gaan over het getuigende woord buiten de kerk. Wie openlijk uitkomt voor het Evangelie van de Heere Jezus, hanteert op dat moment het wapen dat God gegeven heeft.

> Een wapen van de Geest

Tot tweemaal toe benoemt dit stukje van de wapenrusting de Heere God Zelf. Het gaat over Gods Woord en over het zwaard van de Geest. Dat sluit helemaal aan bij de teneur van de gehele perikoop, waarin niet over 'de geestelijke wapenrusting' wordt

gesproken, maar over ‘de wapenrusting van God’. Het is dus allemaal van God Zélf. En heel in het bijzonder klinkt dat door bij het zwaard. Het Woord is niet het zwaard van óns, maar van de Géést. Ook op die momenten dat wij dat zwaard hanteren!

Het is betekenisvol om te zien op welke manier in het Oude Testament deze beeldspraak al is gebruikt, onder meer bij de profeten. Bij Jesaja lezen we over de Knecht des HEEREN, Die zegt: ‘[De HEERE] heeft Mijn mond gemaakt als een scherp zwaard’ (Jes. 49:2). Bij Hosea zien we een zinspeling op dezelfde symboliek, als er staat: ‘Daarom heb Ik op hen ingehakt door de profeten, Ik heb hen gedood met de woorden van Mijn mond’ (Hos. 6:5). Laatstgenoemde tekst onderstreept het ‘tweesnijdend scherp zwaard’, zoals het Woord genoemd wordt (vgl. Hebr. 4:12). Het Woord is in handen van de Heilige Geest dodelijk voor de zonde én voor de zondaar die weigert zich van zijn zonde te bekeren. Tegelijk is het (en dat is de andere kant van dat ‘tweesnijdende zwaard’) levenwekkend voor wie Christus in het Woord gelovig omhelst.

Het Woord is dus niet allereerst iets in ónze handen, maar het wordt gehanteerd door de Geest van God Zelf. Het is de Heilige Geest Die in en met dit Woord de strijd met de machten van de duisternis aangaat. Hij doet dat door de verkondiging van Zijn Woord. In Psalm 45:2 (ber.) klinkt het gebed om dat werk van de Geest van God:

*Gord, gord, o Held, Uw zwaard aan Uwe zijde (...);
rijd zegenrijk in Uwe heerlijkheid
op 't zuiv're woord der waarheid (...)*

> Liever langer luisteren

Als het zwaard niet iets van ons is maar van de Heilige Geest, betekent dat ook dat de Bijbel (het Woord van God) niet ‘ons’ boek is. Er is één Auteur Die in en door het Woord het zwaard

hanteert. Dat betekent een ernstige waarschuwing voor ieder die meent het Woord naar eigen inzicht te kunnen gebruiken. Juist op dat punt gaat het mis. Als we van onderaf naar de Bijbel kijken, gebruiken we de Bijbel alsof het een boek van ons is. Het zal er echter op aankomen om in het Woord Gods stem te horen. Als er daarbij zaken zijn die wij moeilijk kunnen vatten, is er maar één devies: liever langer luisteren. Smekend en biddend of de Heilige Geest onze ogen opent om Zijn stem te verstaan.

Wie bijbelstudie doet, zal voorzichtig moeten zijn met de vraag: ‘Wat spreekt mij aan?’ Uiteindelijk is het antwoord op die vraag helemaal niet van belang. De biddende vraag mag en moet zijn: ‘Heere, wat wilt U tot mij zeggen? Wat openbaart U over Uzelf en wat zegt U over mij?’ Verschillende keren zal datgene wat God ons te zeggen heeft, ons helemaal niet aanspreken, of in ieder geval niet zijn wat we graag willen horen. Het Woord treedt storend ons leven binnen.

Sprekend is de wijze waarop dit stem krijgt in Hebréeën 4:12: ‘Want het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot op de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg, en het oordeelt de overleggingen en gedachten van het hart.’ In handen van de Geest doordringt het Woord van God blijkbaar álles. Het ontmaskert datgene wat in ons leven aan de orde is. Het verwondt én het geneest. Zo werkt God, in en door Zijn Woord (vgl. Openb. 1:16; 2:12,16; 19:15,21).

> Het zwaard in onze handen

Het wonderlijke van dit wapen is dat het vervolgens toch in ónze handen wordt gelegd. Het wapen ís van de Heere, maar Hij geeft het aan ons. Niet zozeer om de duivel te doden; immers, de doodsteek heeft hij al gehad op Golgotha. En toch geeft de Heere het zwaard in onze handen. De oproep klinkt om dat zwaard in ontvangst te nemen, op te nemen en te hanteren. Het

is gegeven als hét middel om weerstand te bieden tegen alles wat het hartelijke vertrouwen in de Heere Jezus in de weg staat.

Te denken is aan de wijze waarop Jakobus over deze dingen spreekt. 'Onderwerp u dan aan God. Bied weerstand aan de duivel en hij zal van u wegvluchten.' (Jak. 4:7) We moeten wel weerstand bieden dus. Iets van een aanval zit daar dan toch in. Er klinkt de roep in door om de duivel weg te jagen, elke keer opnieuw, als hij probeert om je bij de Heere vandaan te trekken. Als hij verwarring sticht in je denken, je verleiden wil tot zonde, je moedeloos en lusteloos maakt in de dienst van God ... Dan is het zaak te vluchten naar het Woord en te zeggen: 'Er staat geschreven ...'

> Hij voor ons

De gelovige gaat in dit leven keer op keer onderuit. Heel wat keren wint de duivel terrein met zijn listige verleidingen. Echter, juist als dat besef een kind van God terneerdrukt en wellicht tot moedeloosheid of zelfs wanhoop zou kunnen brengen, is het de Geest Die het Woord in onze handen drukt, om in dat Woord de Heere Jezus te zien, Die niet gestruikeld is. Wie hier struikelend zijn of haar weg gaat, moet des te meer zien op Hem Die standgehouden heeft. In de plaats van al Zijn gelovigen heeft Hij Zich erdoorheen geloofd. Hij hield vast aan de woorden van God en zo heeft Hij de duivel weerstaan. In Zijn kielzog neemt Hij al Zijn struikelende gelovigen mee.

Wie Hem zo zien mag, kan niet anders dan gehoor geven aan de opwekking om het zwaard 'op te nemen'. Immers, Christus deed het voor óns, maar Hij deed het ons ook vóór. Oefening in de omgang met het Woord is nodig om op onverwachtse momenten gewapend te zijn. Zoals je een wapen goed moet onderhouden en moet zorgen dat het scherp blijft, zo hebben wij te ademen in het Woord. Daarbij hoeven wij het Woord niet scherp te maken, want het Woord is scherp in zichzelf. We zul-

len het wel in alle scherpste hoog moeten houden. *Sola scriptura*, alleen de Schrift. Maar ook *tota scriptura*, heel de Schrift.

> Gespreksvragen

- 1 Lees Lukas 4:1-13 en trek enkele lessen uit deze geschiedenis als het gaat om het hanteren van het Woord als zwaard van de Geest.
- 2 Evenals alle andere onderdelen van Gods wapenrusting is ook het zwaard allereerst een verdedigingswapen. Wat heeft dat je te zeggen?
- 3 Het gaat bij het hanteren van het zwaard vooral over het gesproken woord. Op welke manier herken je de in de uitleg gegeven voorbeelden en hoe breng je ze zelf in praktijk?
- 4 Het 'tweesnijdend scherp zwaard' snijdt aan twee kanten. Wat wordt daarmee bedoeld?
- 5 Het zwaard is allereerst een instrument in de handen van de Geest. Wat heeft dat ons te zeggen als het gaat om onze omgang met de Bijbel?
- 6 Naast verdedigingswapen heeft het zwaard wel degelijk ook iets aanvallends in zich. Op welke manier?
- 7 Bij het hooghouden van het Woord gaat het om het *sola scriptura* en om het *tota scriptura*. Wat betekent dat? Welk van deze twee ligt volgens jou in onze dagen het meest onder vuur?
- 8 Wat doe je als men op grond van bepaalde (godsdienstige) ervaringen of op grond van wetenschappelijke inzichten andere accenten legt dan het Woord van God doet?
- 9 Welke troost schep je uit het geciteerde artikel uit de Dordtse Leerregels, als het gaat om het standhouden in de geestelijke strijd en de betekenis van het Woord daarbij?

> **Uit de belijdenis**

Dordtse Leerregels, hoofdstuk V

Artikel 15

Deze leer van de volharding van de ware gelovigen en heiligen en van de zekerheid daarvan, die God tot eer van Zijn naam en tot troost van de godvruchtige zielen in Zijn Woord zeer overvloedig geopenbaard heeft en in de harten van de gelovigen inprent, wordt weliswaar door het vlees niet begrepen en door de satan gehaat, door de wereld bespot, door de onervarenen en huichelaars misbruikt en door dwaalgeesten bestreden, maar de bruid van Christus heeft haar altijd als een onwaardeerbare schat innig liefgehad en standvastig verdedigd. God, tegen Wie geen plan standhoudt en geen enkel geweld iets vermag, zal er voor zorgen dat zij dat ook blijft doen. Deze enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest zij eer en heerlijkheid in eeuwigheid. Amen.

> **Leessuggesties**

Lukas 4:1-13

> **Liedsuggesties**

Psalm 45:2,3

Psalm 56:2,5

Weerklank 320

Weerklank 233

8

Waken en bidden in de Geest

Efeze 6:18

... terwijl u bij elke gelegenheid met alle gebed en smeking bidt in de Geest en daarin waakzaam bent met alle volharding en smeking voor alle heiligen.

> Intro

Het christelijk geloof is iets totaáls. Vier keer staat er het woordje ‘elke’ of ‘alle’ in de bijbeltekst die in deze laatste bijbelstudie centraal staat: ‘Bij elke gelegenheid’, ‘met alle gebed en smeking’, ‘met alle volharding’, ‘voor alle heiligen’. Ons héle leven dient een leven van gebed te zijn.

> Alles in Hem

Zes onderdelen van de wapenrusting van God zijn ons in de vorige bijbelstudies aangereikt: de gordel van de waarheid, het borstharnas van de gerechtigheid, de voeten geschoeid met bereidheid van het Evangelie van de vrede, het schild van het geloof, de helm van de zaligheid en het zwaard van de Geest. Bewust spreken we over ‘aanreiken’; immers, ze komen bij God vandaan. Ze zijn vrucht van het werk van Christus en ze worden op Zijn kosten uitgedeeld. Wie het geheel van Efeze 6:10-18 wil

samenvatten, kan dat doen met deze zin uit Romeinen 13:14: 'Bekleed u met de Heere Jezus Christus.' De geestelijke strijd is immers niet óns gevecht en het zijn ook niet ónze wapens, maar het gaat om 'sterk worden in de Heere' (Ef. 6:10). De slottekst in deze perikoop onderstreept dat dubbel en dwars. We zouden het als het zevende wapen kunnen duiden. Zeven is het getal van de volheid. Dit zevende wapen moet alles doortrekken. Alleen dan zal de wapenrusting van God in z'n geheel kunnen functioneren.

In zekere zin staat deze tekst wat los van het voorgaande. Immers, er wordt geen vergelijking meer gemaakt met een onderdeel van de wapenuitrusting van de Romeinse soldaat. Toch is de tekst wel degelijk met het voorgaande verbonden. Dat blijkt uit de gebruikte werkwoordsvormen. Tot twee keer toe staat er een deelwoord, namelijk 'wakend' en 'biddend'. De vertaling met 'terwijl' is dus terecht.

Opvallend is ook dat bij dit zevende wapen wél actie wordt verwacht. Dat kon je bij de vorige wapens nauwelijks zeggen. Je moest ermee 'omgord' of 'bekleed' of 'geschoeid' zijn, en vervolgens ging het over 'opnemen' of 'in ontvangst nemen'. Het ging om handen ophouden en je laten bedienen. Nu echter gaat het wel degelijk om actie. Maar wat voor één! De eigenlijke strijd wordt op de knieën gevoerd, met gevouwen handen.

> Bij elke gelegenheid

Geloven is nooit iets wat je 'erbij' kunt doen. Ons gehele leven dient een leven *coram Deo* (voor Gods aangezicht) te zijn (vgl. 1 Thess. 5:17). De uitdrukking 'bij elke gelegenheid' wijst op elk tijdstip, elke omstandigheid. Anders gezegd: elke situatie, elke overweging, alles wat van betekenis is in het leven, dat dient doortrokken te zijn van de erkenning van de Heere. 'Ken Hem in al je wegen.' (Spr. 3:6)

De reden voor deze allesomvattende benadering is gelegen in de belijdenis dat de christen altijd en overal leeft 'in bezet gebied'. Overal hebben we te maken met de geestelijke strijd. Je zondige 'ik' heb je altijd bij je, maar ook je eigenwijsheid. En waar je ook komt, de verleidingen of aantrekkingskracht van zonde en duivel liggen op de loer. Voordat je het weet, komt er irritatie, frustratie, onreinheid, moedeloosheid of wat dan ook in je denken of voelen. In de verzen 11 en 12 is al gesproken over 'listige verleidingen van de duivel' en over 'geestelijke machten van het kwaad'. Daar is een kind van God in zichzelf niet tegen bestand. Om te zien en te onderkennen op welke terreinen de boze ons hart probeert in te palmen, hebben we het nodig dicht bij de Heere te leven. Vanuit de verbinding met de Heere leren we onderscheiden waar het in ons leven op aankomt. Ons hart dient afgestemd te zijn op het hart van God. Dat is echter geen statische 'gegevenheid'; die afstemming dient voortdurend gezocht en onderhouden te worden. De Bijbel noemt dat 'wandelen met God' (vgl. Gen. 5:24).

Wie wandelt met God, hoeft Hem in onverwachte omstandigheden niet ergens bij te halen, want dan is Hij er al bij. Op het moment dat de Heere Jezus verkondigd wordt, legt de levende God verbinding met zondaren. Wie Hem gelovig ontvangt en zich dagelijks tot Hem (be)keert, mag vanwege Hem weten van een open verbinding naar de Heere. Dit te belijden geeft troost en houvast in situaties waarin het lijkt alsof het gebed niet verder komt dan het plafond. Immers, om Jezus' wil 'neigt God het oor', tot onder het plafond. Voor wie leert wandelen met God, is het gebed geen verplicht nummer, maar genadegave en een oefening in godsvertrouwen.

> Met alle gebed en smeking

Opnieuw een woordje waarin het omvattende tot uitdrukking komt: 'Alle.' Vervolgens gaat het over 'gebed'. Het Griekse grond-

woord ervan komt vaak voor in het Nieuwe Testament en heeft betrekking op alles waarmee je je keert tot de Heere, elke vorm van gericht zijn op God. Het kan in de vorm van dankzegging, van aanbidding, van lofprijzing, maar ook van schuld- of geloofsbelijdenis of door je klachten bij de Heere neer te leggen. Al die vormen, wat en hoe het ook is, worden samengevat onder de uitdrukking ‘alle gebed’: als het maar gericht is op de Heere.

Het gaat dus niet alleen maar over die momenten waarop je letterlijk woorden uitspreekt. Het is de hele dag door, wanneer je althans vertrouwend op de Heere je weg mag gaan. Dan ligt je hart voortdurend open naar boven, ook als je worstelt met dingen in het leven. Dan nog zijn de verlangens van je hart op God gericht. Het is als datgene waar we om bidden met de berijming van Psalm 86:6:

*Neig mijn hart en voeg het saâm
tot de vrees van Uwe Naam.*

Het tweede woord, hier vertaald met ‘smeking’, is specifieker. Dat wijst op het doen van een verzoek, een smeekgebed richten tot God. Het gaat over het concreet neerleggen van je noden en behoeften bij de Heere. Dat vraagt dus om momenten van stilte, als andere stemmen zwijgen, en je je hart op God verlangt te richten. Het is daarvoor nodig om vaste momenten op de dag te kennen, om in alle rust je smekingen bij Hem te brengen. Het is van grote betekenis om je dag ’s morgens op die manier te beginnen. ‘Tot U bid ik. ’s Morgens hoort U mijn stem, HEERE, ’s morgens leg ik mijn gebed voor U neer en zie ik naar U uit.’ (Ps. 5:3-4) Als de uitdrukking ‘alle gebed en smeking’ iets wil duidelijk maken, is het wel dat strijders in het geloof geen krachtpatzers zijn, maar afhankelijke smekelingen; helemaal aangewezen op God en op Zijn genade. Omdat je zonder Hem niets kunt doen ...

> Voorbede als rugdekking

Die smeking is niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen. Aan het eind van vers 18 krijgt dat nadruk. Daar wordt het woordje ‘smeking’ herhaald: ‘Smeking voor alle heiligen.’ Het gaat over het concrete gebed voor alle andere kinderen van God; alle anderen die door het bloed van Christus gereinigd en geheiligd zijn, met wie je samen geroepen bent tot de geestelijke strijd. Blijkbaar is die voorbede onmisbaar. Daarbij denken we terug aan wat we eerder zagen, dat de kleding van de Romeinse soldaat (zoals geschetst in de vorige verzen) geen rugdekking geeft. Hoe is een gelovige in de geestelijke strijd dan wel gedekt op het moment dat hijzelf tekortschiet in het paraat staan in de geestelijke strijd? Die dekking wordt gegeven in de weg van voorbede door anderen. Blijkbaar is dat een wapen waardoor de Heere ook beschermt (vgl. Kol. 4:12).

Denk aan Jairus die voor zijn dochtertje naar de Heere Jezus gaat. Het meisje wordt opgewekt uit de doden. Denk aan de ouders die hun kinderen tot Jezus brengen. De kinderen worden door Jezus omhelsd, de handen opgelegd en gezegend. Denk aan Mozes die met opgeheven handen op de berg staat, als Israël strijdt tegen Amalek. De overwinning wordt biddend en ‘voorbidde’ behaald. En wat te denken van de Heere Jezus Zelf? Hij is de grote Voorbidder, Die zittend aan Gods rechterhand voor al Zijn kinderen bidt en pleit. Op grond van die voorbede mag ieder die door Hem tot God gaat, verzekerd zijn van de beschermende kracht van de wapenrusting van God, die op Zijn kosten wordt aangereikt.

Opvallend is dat Paulus juist dit punt van de voorbede een extra accent geeft met het oog op de dienst van het Woord. Paulus vraagt niet om voorbede met het oog op vrijlating uit de gevangenis, maar wel opdat hem ‘het woord gegeven wordt bij het openen van zijn mond, om met vrijmoedigheid het geheimenis van het Evangelie bekend te maken’ (Ef. 6:19). Die voorbede is op zijn plaats, ook in de eenentwintigste eeuw, opdat de

dienaar van het Woord niet aarzelen zal, maar met volle vrijmoedigheid zal verkondigen wat God tot onze zaligheid spreekt.

> **Bidden in de Geest**

De uitdrukking ‘bidden in de Geest’ wijst niet op een speciaal soort bidden, maar op het enige échte bidden. Je bidt in de Geest of je bidt helemaal niet. Althans, niet op de manier die God behaagt en die Hij verhoort. Bidden in de Geest heeft er allereerst mee te maken dat ons bidden niet op onszelf of op ons eigen geluk gericht is, maar op de Heere, op Zijn eer en op Zijn beloften. Christelijk bidden is bidden in de Geest. Het is bidden omdat je weet en gelooft dat er een God is Die leeft en hoort. Soms gaat dat tegen de golven van de aanvechting in, met de vertwijfelde vraag of God wel hoort; maar dan tóch bidden, tóch de roep omhoog. Dat bidden wordt verwekt en aangedreven door de Geest. Of het nu klagend is of met vol vertrouwen, in die weg wil de Heilige Geest bidders binnenleiden in de troonzaal van God. Als onmisbaar element in de geestelijke strijd is bidden vóór alles ‘omgang zoeken met de HEERE’, niet om iets bij Hem gedaan te krijgen, maar om Zijn gunstrijk aangezicht te zien.

Het is de Heilige Geest die wil leren leven bij alles wat in en door Christus vanuit de hemel wordt aangereikt, opdat wij leren zeggen: ‘Abba, Vader.’ Daarbij klinkt tot onze troost: ‘En evenzo komt de Geest onze zwakheden te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen zoals het behoort. De Geest Zelf echter pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen’ (Rom. 8:26). Dat betekent dus dat er voor Gods kinderen een Voorbidder is in de hemel (Christus), maar ook een Voorbidder in het hart (de Heilige Geest). Het is de Geest van Christus, Die biddend leert uitzien naar de grote dag, waarop de strijd voorbij is (vgl. Openb. 22:17).

> Volhardend bidden

Een laatste aspect dat benadrukt wordt, betreft het volhardend bidden. Opnieuw staat er het woordje 'alle': 'Met alle volharding.' Het beklemtoont temeer hoezeer het niet gaat om 'even bidden', maar om 'biddend leven' (vgl. Kol. 4:2). Nog sterker uitgedrukt: bidden om te leven! Waakzaamheid brengt tot biddend leven; en biddend leven brengt tot waakzaamheid. Zo staat het ook hier: 'Met het oog daarop waakzaam zijn', namelijk om stand te kunnen houden. Voor dat laatste hoef je geen oorlog te voeren, maar moet je wel wakker blijven. De duivel werkt graag met slaperige christenen. Een wakker christen daarentegen is iemand die op de uitkijk staat. Op dat waakzame leven werkt de Geest in de christen aan. Opdat wij altijd bidden en niet de moed verliezen (Luk. 18:1-8).

> Gespreksvragen

- 1 Het zevende wapen, het wapen van het gebed, moet al het voorgaande doortrekken. Welke lessen trek je uit dat uitgangspunt?
- 2 Bidden is hard werken. Ben je het daarmee eens? Hoe beleef je dat zelf?
- 3 Ons hele leven dient *coram Deo* (voor Gods aangezicht) te zijn. Wat betekent dat in de praktijk?
- 4 Biddend leven heeft enerzijds te maken met 'wandelen met God' en anderzijds met 'vaste gebedsmomenten'. Op welke manier functioneert deze tweeledigheid in jouw leven?
- 5 De voorbede mag en kan als rugdekking functioneren in de geestelijke strijd. Hoe beleef jij die gedachte? Op welke manier kun je voorbede gestalte geven (persoonlijk, in de gemeente)?
- 6 Gods kinderen hebben een Voorbidder in de hemel (Rom. 8:34) en een Voorbidder in hun hart (Rom. 8:26). Bespreek wat dit voor het geloof betekent of betekenen mag.

- 7 De Geest leert verwachtingsvol én waakzaam bidden. Herken je die twee aspecten? Hoe?
- 8 De Heidelbergse Catechismus bespreekt het gebed als 'voornaamste deel van de dankbaarheid'. Lees en bespreek vraag en antwoord 116.
- 9 Deel met elkaar wat je het meest bijgebleven is vanuit de studies over de wapenrusting van God.

> **Uit de belijdenis**

Vraag en antwoord 116 uit de Heidelbergse Catechismus

Vraag 116: Waarom hebben de christenen het gebed nodig?

Antwoord: Omdat het gebed het voornaamste deel van de dankbaarheid is, die God van ons eist. En omdat God Zijn genade en de Heilige Geest alleen wil geven aan hen die Hem met een innig verlangen zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken.

> **Leessuggesties**

Efeze 6:10-20

Romeinen 8:24-27

> **Liedsuggesties**

Psalm 134:1,2

Psalm 25:4,10

Weerklank 297:6-10

Verschenen in de Artios-bijbelstudiereeks:

Leven bij de Dag. Bijbelstudies uit Joël en Habakuk, door
ds. J.J. ten Brinke

Uw dienaar luistert. Bijbelstudies uit 1 Samuel, door
ds. W.J. Westland

*De Mensenzoon, Die dient. Bijbelstudies uit het Evangelie naar
Markus*, door ds. M. Maas

Goudkoorts. Bijbelstudies uit de brief aan de Romeinen (1), door
dr. H. van den Belt

Drama, spanning en vernieuwing. Bijbelstudies uit Nehemia,
door ds. J.W. Verboom

Goudaders. Bijbelstudies uit de brief aan de Romeinen (2), door
dr. H. van den Belt

Van slavendienst naar eredienst. Bijbelstudies uit Exodus,
door ds. A. Langeweg en ds. J.M. Molenaar

De hand van de HEERE. Bijbelstudies uit Ruth, door
ds. M. van Kooten

Koning, bidder, bouwer. Bijbelstudies over Salomo, door
ds. C. Boele

God gebruikt geweld. Uitleg bij donkere Bijbelteksten,
ds. M.P.D. Barth, €15,99

In de Bijbel komen we regelmatig gedeelten tegen die ons in verlegenheid brengen. Met name die passages waarin God geweld gebruikt of mensen de opdracht geeft om geweld te gebruiken, roepen veel vragen op. Wat wil Hij nu tot ons zeggen in deze duistere bijbelgedeelten? Ook deze geweld-dadige verzen maken immers onderdeel uit van het Woord van God.

In *God gebruikt geweld* gaat de schrijver op een toegankelijke manier in op deze thematiek. Wikkend en wegend laat hij licht schijnen over duistere teksten. De ontdekking die in dit boekje gedaan wordt, is dat juist deze 'vergeten' bijbelgedeelten een dieper zicht geven op wie God is.